

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

Hasáboc poli sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, november 18.

A kutnoi győzelem hatása északi frontunkon.

Budapest, november 17. A főhadiszállásról jelentik: Krakkó körletéből előretörő csapataink tegnap a galíciai határtól északra, elfoglalták az ellenség első védelmi vonalait.

Wolbrom és Pilica körüli területen az oroszok többnyire csak ágyutüzünk körletébe jutottak. Ahol gyalogságuk támadást intézett ellenünk, ott visszavertük. Ezredeink egyike száz oroszot foglyul ejtett, 2 géppuskás osztagot zsákmányolt.

Németeknek Kutnon kivívott győzelme máris érezteti hatását az egész helyzetre. Höfer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tisza a harctéri helyzetről.

Urbán Iván báró főispánhoz a miniszterelnök ma a következő táviratot intézte:

— Szerbiában Valjevo bevettük; eddig nyolcezernél több foglyot ejtettünk, 42 ágyut, 31 géppuska zsákmányoltunk. Az ellenséget tovább üldözzük.

Orosz harctéren a németek két nagy győzelmet arattak, 28000 foglyot, nagymennyiségű ágyut és géppuska zsákmányoltak. Ez a fényes fegyvertény vezet be az oroszok elleni jól előkészített újabb akciót.

Az a tény, hogy a Kárpátokban egy kisebb orosz hadoszlop határainkhoz közeledett, ama nagy eseményekkel szemben semmi jelentőséggel nem bír. — Tisza.

Elfogják a varsói kormányzót és vezérkarát.

BERLIN. A nagy főhadiszállásról jelentik: A keleti hadszíntéren hadműveletek továbbra is kedvezően folynak.

Kutnoi győzelem alkalmával fogságba került oroszok között van Korff varsói kormányzó is egész vezérkarával. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A francia hadszíntéren nyugalom van.

Berlin, nov. 17. Nagy főhadiszállás délelőtti jelentése: Nyugati hadszíntéren tegnapi napon is általában nyugalom volt. Verdantól délre és Cireyától északkeletre franciák sikertelenül támadtak. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A vagyonos osztály.

Arad, november 17.

Nyilvános köszönetet az állara nem ad ki arról, hogy ki mennyit jegyzett a hadikölcsönre. Nem is illeti meg azokat. A ki a magyar államnak, igen jó befektetésre, hat százalékos pénzt ad kölcsön, azt nem illetné meg az elismerés akkor se, ha ez nem lenne egyben mindazok kötelessége, akiknek erre módjuk van.

Mégis, a hadikölcsön jegyzésének eddigi folyama magán viseli annak jeleit, hogy abban a vagyonosak és a legvagyonosabbak jegyzései nincsenek eléggé képviselve. Nincs jogunk felőlük végleges ítéletet mondani. Lehet, hogy még gondolkodnak azon: sokat, vagy még többet jegyezzenek. Hisszük, hogy hétfőig el fogják ezt dönteni magukban. Egyes nyilvánosságra került főúri, vagy nagytőkés jegyzések azonban arra mutatnak, hogy a példaadásra hivatott osztályok szűken mérik a hazafias köteleltséget. A kicsik, a legkisebbek, akiknek keresete megcsappant, akiknek üzlete rosszul megy, akiknek ipara megakadt, elhosszabb a nélkülözhetőt. Ha velük egyenlő arányban, az ő teherbírásuk mértéke szerint írják alá a kölcsönt a vagyonosak és a legvagyonosabbak: a várható nagy siker kétszerese, háromszorosa következne be és beszélné ellenségeinknek a mi lelkesültségünkről, a nemzet együttérzéséről, anyagi erejéről és elszántságáról.

Ez egyszer nem lehet kinek-kinek magánügyeül tekinteni, hogy ki mibe fekteti a pénzét. Azt nem kívánhatja a haza, hogy bárki is jobban megerőltesse magát, mint ahogy anyagi helyzete megengedi. Nem is lenne célszerű. A háború most a legnagyobb cél, de nem a vége. Nem kívánható tehát, hogy minden tőkét erre kössenek le; hogy ami a gazdaság, az üzlet, a vállalat zavartalan folytatásá-

hoz, vagy épen a megélhetéshez kell, okvetlenül erre áldozzanak. De a vagyonos osztály a nélkülözhetőnek, a fölöslegesnek, a heverőnek, ugyilátzik csak kis részét szánta erre. Pedig a hadikölcsönbe fektetett pénz még csak holt, érintetlen tőkének, immobilis tőkebefektetésnek se nevezhető.

Külön meg kellene róni, ha a hadikölcsön jegyzéséből az a nagy összeg is teljesen, vagy nagy részben hiányozna, a melyet gazdáik a háborúnak köszönhetnek. Hihetetlen áron lehetett lovakat és egyéb élő állatokat, terményeket értékesíteni, mindenféle hadiszállításokkal pénzt keresni. Jogos, tisztességes, becsületes kereset volt. De ép azért, mert erre a háború adta a módot, az alkalmat és ép azért, mert ez a pénz nagy részét teszi a fölös (és sok esetben otthon heverő) tőkéknek, ezeknek elő kell jönni a hadikölcsön aláírási ivaire.

Talán úgy kellett volna lenni, hogy a mint a kibocsátásnál megcsinálták a kis emberek részére az ötven koronás címleteket, a vagyonosak, a nagytőkés, az előkelők számára százezeres, milliós és több milliós címleteket kellett volna csinálni, hogy a kiket illet, megértsék, ezek a százezeres, milliós és több milliós címletek az ő számukra készültek és ő reájuk várnak.

Nem kell félnünk a hadi kölcsön sikere miatt. De nem fölösleges talán idejében elhangzó figyelmeztetést intézni a vagyonosok gazdához, hogy el ne késsenek a gondolkodásukkal, vagy pedig, ha a kellenél, az illőnél jóval alacsonyabb jegyzéssel hamarkodták el a dolgot, ezt módjukban van kikorrigálni. És ezt alkalmoszerűnek tartjuk azon a napon, a mikor Aradon a Neuman Testvérek cég egy igazán imponáló jegyzéssel:

egy millió koronával adta meg a gazdagok kötelesegteljesítésének példáját.

A hadikölcsön és a takarékpénztári betétek.

42 Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, november 17.

A beérkező jelentésekből megállapítható, hogy a nemzeti védelmünk nagy ügyét szolgáló hadikölcsön kibocsátása a közönség körében egyre nagyobb hullámokat vet és a legszélesebb néprétegeket is magával ragadja. Különösen örvendetes jelenség ez abból a szempontból, hogy így biztos remélhető az otthon gyűlölettel tartogatott és az asztal, meg a ládafiában, valamint a nagyobb pénzügyi intézeteknél bérlet saferekeszekben őrzött nagy összegű pénzek mozgósítása, amelyek így a közgazdasági élet csatornáiba bevezetve, egyképen fogják szolgálni a nemzeti védelem és a jövő pénzügyi politikánk, nemkülönben — busáskamatnyújtás által — a közönségnek anyagi érdekeit is.

Kétségtelen, hogy a teaurált pénzügyek mellett egyes takarékpénztárak betéteit is nagyobb mértékben fogják majd e nagyon kedvező feltételek mellett kibocsátásra kerülő kölcsön jegyzésére igénybevenni. Tulzott aggodalom azonban attól tartani, hogy a hadikölcsön jegyzése kisebb pénzügyi intézeteknél esetleg a betéteknek túlságosan nagy mértékű elvonását eredményezheti. Ez a veszély nem forog fenn, mert igaz ugyan, hogy a hadikölcsön jegyzésére fordítani kívánt betétek moratórium alá nem esnek és így a pénzügyi intézetek által teljes összegükben kifizetendők, de mindig csak a felmondási idő figyelembevételével. E tekintetben pedig kisebb vidéki pénzügyi intézetek — gondos előrelátással és helyes üzleti érzéssel a kikötött felmondási idő részben való betartásával igyekeznek kellő védelmet találni a betéteknek hirtelen és nagyobb összegben való elvonásából származó és az illető intézet egész vidékére kiható káros következményekkel szemben.

A felmondási időnek a kisebb pénzügyi intézetek részéről való érvényesítése, mint üzletileg indokolt eljárás ellen kifogást tenni nem lehet és ez egyáltalán nem jelent sérelmet a betétre nézve. A pénzügyi kormányzat a nyilvános aláírás útján beszerzendő hadikölcsön kibocsátása alkalmából gondoskodnia kellett arról, hogy ne keletkezzen érdekkonfliktus az előnyös feltételű hadikölcsönre jegyezni óhajtó betevő és a kisebb betétekkel rendelkező és kevésbé mobilis, tehát a betétekre egyenesen ráutalt pénzügyi intézetek érdekei között. Az aláírás felhívásból kitűnően ez meg is látszik. A hadikölcsön kötvényei ugyanis kedvezményes kamattal mellett értékük 75 százaléka erejéig lombardírozhatók. Ez az intézkedés, továbbá az, hogy a hadikölcsön jegyzésére szánt betétek a moratórium alól ugyan kivételtek, de a szerződés szerinti felmondási határidők egyúttal érvényben tartottak, módot nyújt az érdekeltek kiegyenlítésére. A betevő ugyanis teljesen elérheti a jegyzéshez fűződő célját, ha a pénzügyi intézettel abban állapodik meg, hogy a pénzügyi intézet a betétnek egy bizonyos részére a felmondási idő betartását nem érvényesíti és a félnek ezt az összeget a hadikölcsönjegyzés céljára azonnal rendelkezésre bocsátja: a fél rendelkezésére bocsátott betéti összeg és a fél által jegyzett összeg közötti különbözethez lombard-

dírozás útján való beszerzését pedig vállalja. Ily módon a pénzügyi intézetnek módjában lesz ügyfele részére a jegyzést a betét kisebb részének kifizetése által lehetővé tenni, míg a betét túlnyomó részét a lombardkölcsön fokozatos törlesztése után, hosszabb idő alatt fokozatosan fizetheti ki.

Ekként a jegyezni óhajtó betevők és a takarékpénztárak érdekei összhangban maradnak és emellett az államkincstárnak a jegyzés sikeréhez fűződő fontos érdekei sem szenvednek csorbát.

India szent háboruja az angolok ellen.

(Hindu mohamedánok lázadása)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, november 17.

Törökországnak a világháborúba való beavatkozásával és a szent háború kihirdetésével az izlam, a mohamedánizmus kérdése egyszerre a legaktuálisabb lett és ha, amint minden jel arra mutat, a mohamedán világ Afrika partjaitól majdnem a Csendes Óceánig megmozdul, Angliának és Oroszországnak végzetes harcát kell megvívnia, hogy ura maradjon annak az óriási területnek, amelyet brutális eszközeivel hosszú évek óta leigázva tartott.

A közvéleményt különösen érdekli India mohamedán világa. Erre vonatkozólag igen érdekes és világos feljegyzéseket kaptunk valakitől, aki csaknem tíz évig Delhiben a Bibby Line hajózási társaság áruszállítási osztályának volt az alkalmazottja. Amikor a háború kitört, megfelelő végkielégítéssel a szolgálatból elbocsátották. Néhány nap előtt érkezett vissza Budapestre.

— Különösen az utóbbi esztendőben — írja — szinte szakadatlan lázongások voltak Indiában. Az angol-ellenes áramlat egy pillanatig sem szűnt meg, a nép jogainak tudatára ébredt és Anglia kénytelen-kelletlen új reformokat ígért. De csak látszólagosan, mert az angol hatóságok egyetlen pozíciójukat sem akarták feladni és a gyarmat és az anyaország között állandó volt az ideges, szinte kínzó feszültség.

India nem akar tovább is „gyarma” maradni és az egyetlen benszülött kormánytanácsos: Seyed Ali Imam vezetésével közjogi iskola alakult, a mely azt vitatja, hogy Anglia és India közt csak perszonális unió van és hogy a két országnak különben semmi köze egymáshoz. India radzsái, emirjei és fejedelmek külön-külön léptek annak idejében szerződésbe Angliával, tehát Anglia jogai nem terjedhetnek ki az egységes Indiára, a melynek uralkodói külön-külön függetlenek.

Ennél a teóriánál még tovább mennek a „giveres”-ek, akik azt mondják, hogy minden indiai állam fejedelmének le kell mondania trónjáról, és Indiának, köztársaságok összességének meg kell alakítani a teljesen független Indiai Egyesült-Államokat.

Különösen az ifjuság, a Japán, vagy Amerika egyetemeiről visszakerült hinduk csoportosulnak eme mozgalom köré, amely még csak kezdetén van.

A szó szoros értelmében nacionalista mozgalom lehetetlen az indiai császárságban, mert külön indiai nemzet nincs és Elő-Indiát mintegy száztizennyolc nemzetiség lakja. Ezért hiú ábránd a lelkes bengáliai csoport terve, amely nemzeti kérdést akar Anglia ellen harcba vinni. Jól tudja ezt az angol kor-

mány, minden erejével ki akarja használni ezt az állapotot és ezért megbizta a világhírű tudóst: Davis Reest, hogy propagálja azt az eszmét, hogy ha nincs külön indiai nemzet, illet teremteni kell, és az új, egységes hindu nemzet nyelvének az angolt fogadja el.

Ennek a mozgalomnak van némi sikere, de érdekes megemlíteni, hogy még ennek a csoportnak a tagjai sem rendelkeznek az angol uralommal. A bengáliai mozgalomnak azért van fontossága, mert hadereje és pénze is van. Bengália kormányzója, Lord Carmichael olyan bonyodalmas és kitűnően szervezett összeesküvést fedezett fel, hogy kénytelen volt azt tanácsolni a kormánynak, hogy székhelyét tegye át Kalkuttából Delhibe, mert a régi fővárosban egyetlen angol élete sincs biztonságban. Ez magyarázza meg, hogy két év előtt Delhi lett India kormányzó városa.

Most a nyáron azonban teljesen vallási okokból olyan forradalom tört ki Indiában, a mely talán az egész országot megrázza és végzetes lehet Angliára nézve. Delhi környékén városrendezési szempontokból néhány sirt felástak és egy teljesen jelentéktelen mecsetet is le kellett volna rombolni. Erre kitört a vihar nemcsak Delhiben, hanem a szomszédos tartományokban is. Rettenetes utcai harcok dultak, az európaiak mind az Europaen Fort Carkacks-ba menekültek, a mely maga is egy kis város.

Mindenki tudja, hogy miről van szó és hogy ez már nem közönséges zavargás. Ghyias-ud-din Thuglakot keresték, a mohamedánok szellemi vezérét, a ki királyi vérből való és unokája annak a Bahaburnak, a kit 1857-ben, a nagy felkelés idején, nagymogulnak kiáltott ki a hindu hadsereg. Nem találták meg. Delhit megrakták angol katonákkal és a hindu katonákat le akarták fegyverezni.

Igen fontos dolgot kell megjegyezni. A Brahmista szekta tagjai nem lehetnek katonák, mivel vallásuk tiltja, hogy élő teremtetést megöljenek. Ezért a hindu katonaság csaknem kivétel nélkül mohamedán, aminek óriási fontossága csak most fog érvényre jutni, hogy a kalifa szent háborút hirdetett az oroszok és az angolok ellen.

Annak idején, mikor Ghyast mindenütt keresték Indiában, a hindu mohamedánok vezére Stambulban tartózkodott és bár talán az angol uralom ennek nem tulajdonított nagy fontosságot, ez az utazás döntő jelentőségű volt. Lehet, hogy már akkor szökték a török-perzsa-átgán együttműködés szálait. Ha ez a három csoport megegyezett egymással és sikerül a felkelést szervezni, akkor Anglia indiai uralma örökre megszűnt. Nemzetiségi alapon Indiában nem törhetett ki lázadás, csak a vallás kérdése mozgathatta meg az egész hindu világot.

Román lap Tisza békeakciójáról. Budapestről jelentik: A hazai román lapok közül újabban a brassói Desteptarea nagy rokonszenvvel üdvözli a miniszterelnök nemzetiségi akcióját és többek között azt mondja, hogy a Tisza által kilátásba helyezett engedményeknek megvalósítása legmélyebb hálát és megelégedést kell, hogy keltsen az egész román nemzetben. A lap ezután legenergiusabban kijelenti, hogy az államra nézve veszélyes tendenciák és centrifugális aspirációk a hazai románok közt nem léteznek és nem léteztek. A Metianuhoz intézett levél őszintesége és nyíltsága biztos zálogát képezi annak, hogy kilátásba helyezett reformok lehető legrövidebb idő alatt fogadtatásra lesznek. A lugosi drapelut megnyugtatója, hogy a miniszterelnök nemcsak főbenjáró részükben, hanem gyakorlati alkalmazásukban is elismeri a román nép kívánalmait. A lapnak nincs oka kétségbe esni, hogy Tisza jól meggondolta, mit tesz és hogy vállalja a teljes felelősséget a kezdeményezésért.

Véres harcok a calaisi utért.

(A belga hadsereg teljes felbomlása. — Anglia hat milliárdos hadikölcsöne. — Mindenhol előrenyomulnak a németek. — Döntő csata készül Lillenél.)

Távirati tudósítás.

Berlin, november 17.

Hannover, augusztus 17. A Hann. Cour. nak jelentik Hágából: A Times azt írja, hogy a legközelebbi napokban döntő csata kezdődik Lillenél, amely a bombázástól máris sokat szenvedett. Ugy látszik, a németek kísérletet tesznek itt az áttörésre. Német repülőgépek máris kikémlték a szövetségesek hadállásait.

Kopenhága. A Politiken jelenti, hogy a németek ágyúzzák Armentières-t. A gyarak égnak, a várost kiürítették.

Hindu katonák borzalmas harca.

HAGA. A Courant jelenti: Dixmuiden-nél angolok és hinduk harcoltak. Borzalmas volt a küzdelem. Az utóbbiak a sűrű ködben a fübe hasalva görbe késeikkel támadták a német harcosokat. A német frontra egészen fiatal katonákat rendeltek, akik ellenállhatatlan szuronyrohammal az Yserbe kergették az ellenséget.

Az Yserparti német sikerek.

Kopenhága, november 17. A németek újabb sikerei a taktikai jelentőségen kívül még morálisak is. Ypernt a szövetségesek kiürítették, a mi az előnyomulást a tengerpart felé megkönnyíti.

Dixmuiden bevétele előtt a németek támadása különösen a francia gyalogság ellen irányult, amely sehogysem tudott a németek szuronytámadásának ellentálni. Az angolok nagy gyorsasággal a szorongatott francia sereg segítségére siettek, nyilván azzal a céllal, hogy egyrészt az elvesztett pozíciókat visszaszerezzék, másrészt pedig, hogy megakadályozzák azt, hogy a németek még több francia foglyot ejtsenek. Azonban az 6 akciójuk is kudarcot vallott. A németek a kiürített Ypernnel egyidőjűleg az ettől északra fekvő Langemarckot is bevették. A kiürített Ypern sokat szenvedett a német ágyúk tüztől.

Amsterdam, november 17. A Handelsblad jelenti: Az Yser mellett véget ért a tüzerharc. Osztonde irányából ismét ágyudörgés hallatszik.

Leipzig: A Leipziger Tageblatt hitelesen jelenti: Azon angol folttából, mely Nieuportnál a tengerről támogatta az angolokat, a német útegek egy hajót elsüllyesztettek, hatot megrongáltak. A hajók legénységéből és tisztjeiből sokan elestek és megsebesültek.

A belga sereg szétfúllése.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti: Az utolsó héten a belgák vesztesége tizen-nyolcezer ember volt. A belga hadsereg hátralevő huszonötezer főnyi maradványa is ugyszólván feloszlásban van.

Amsterdam. A Tijd írja: A még megmaradt belga katonák Párisba mennek helyőrségi szolgálatra. A párisi francia helyőrséget helyettük a harci vonalba viszik.

Berlin. Deutsche Tageszeitung írja: A Párisba áthelyezett belga tisztok leveleznek brüsszeli rokonaikkal. A levelekben Páris helyzetét sötétnek festik és meg vannak győződve a németek végleges győzelméről.

Anglia óriási hadikölcsöne.

London. A Reuter ügynökség jelenti: Az alsóház tárgyalta az új háborús kölcsönjavaslatot.

Asquith miniszterelnök előadta, hogy a nagy kölcsönből Belgiumnak tíz millió font, Szerbiának nyolcszázézer font kamatmentes kölcsönt ad Anglia. A háború kiadására naponta egymillió font kell. Az alsóház megszavazta a kormány által kért kétszázhuszonöt millió fontot, továbbá engedélyezte Kitchener hadügyminiszternek újabb egymillió újono toborzását.

(Az angol hadikölcsön csaknem hat milliárd, pontosan 5.825.000.000 korona, ebből tehát kétszázötven milliót kap Belgium, melyet az angolok nyomorítottak meg, tizenegymilliót pedig a kis királygyilkos-társaság: Szerbia.)

Berlin, november 17. Rómából táviratozák a Deutsche Tageszeitungnak: Míg a Pall Mall Gazette amellett érvel, hogy sürgős szükség angol segédseregeket küldeni a francia harctérre, addig a Westminster Gazette úgy vélekedik, hogy Angliának legsürgősebb feladata önmaga és szövetségesei irányában lehetőleg megrövidíteni a háború tartamát, mert a szövetségesek túlságosan kívánnak téve a németek dühének.

London. A walesi herceg magérkezett a harctérre és French vezérkarjánál tartózkodik.

A németek újja építik az elpusztult belga városokat.

München. A Münchener Neueste Nachrichten írta: Brüsszelt, Lüttichet, Namurt és Antwerpent a németek elpusztult részekén újraépítik. A munka gyorsan halad előre.

Párisi lapok a francia kormány ellen.

Párisból jön híre, hogy München s Humanite és Clemenceau lapja naponta keményen támadja a francia kormányt.

A Kalsruhe cirkáló sikerei.

Amsterdam: A Handelsblad jelenti Londonból: Karlsruhe német cirkáló szeptember végén néhány nap alatt tizenegy angol gőzöst foglalt el. A lefoglalt hajók legénységét október 22-én Oreteld Santakruzbán partra szállította.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Iskolatársnők Egyesülete a Vörös Keresztnek. A női szív a maga fonságában és pompájában bontakozik ki most kétszeresen a háborús idők alkalmából. A jótékony-ságnak, a hazafiasságnak oltárára áldoz most minden igaz magyar asszony és leány és minden irányban kiveszik részüket a munkából, a kötelességteljesítésből. Van Aradon egy fiatal, még zsenge egyesület: az Aradi Iskolatársnők Egyesülete. Tagjai finom lelkű, fenkölt gondolkodású aradi asszonyok és leányok, akik itt járták iskoláikat és a baráti összetartás megérzésére, a finom, kedves és derűs reminiscenciák ápolására tömörültek ebben a kis családba. Most, hogy a háború áldozatot követel, megmozdult ez a szerény női egyesület is és kis vagyonszájainak egy jelentékeny részét, ötszáz koronát az Aradi Vörös Keresztnek ajánlották föl. Vásárhelyi Janka elnöknő meghalottan mondott köszönetet az egyesület küldöttségének a szép adományért.

Török előnyomulás

Egyiptomban.

(Perzsia átengedi a török csapatokat. — Orosz beismerés a kaukázusi vereségről.)

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, november 17.

Az Egyiptomba bevonult igen jelentékeny csapatok előnyomulása igen nagy gyorsasággal halad. Azoknak a helységeknek, amelyek a török csapatok eddig átvonultak, a mohamedán lakossága nagy lelkesedéssel csatlakozik. A határesendőség a török csapatokhoz pártol át és vezetőikül szegődik hozzájuk.

A török előcsapatoknak El-Arisba való vonulásakor nagy pánizlamitikus tüntetések voltak. Már most nyilvánvaló, hogy a mohamedán agitáció jól előkészítette a talajt Egyiptomban Törökország mostani katonai akciója számára. A lakosság, melyet titkos fegyvertárakból szerelnek föl, a török csapatok számára nem megvetendő támogatást jelentenek.

Abbas Hilmi pasa kedive proklamációját tömegesen terjesztik. Egyiptomban a hangulat határozottan kedvező a Anglia számára, mint hogy az angol csapatokat saját országukban áruulás környékezi.

Stockholm. A Dagblatt kairói távirata szerint százezer török tevékkel az egyiptomi határon áll. A támadást visszegény pusztaságok késleltetik.

Orosz visszavonulás a Kaukázusban.

Pétervár, november 17. A kaukázusi sereg vezérkara jelenti, hogy az oroszok kénytelenek voltak a törökökkel szemben heves ütközetek után visszavonulni, mivel a törökök jelentékeny segédseregeket kaptak Erzerumból és Trapezuntból. Szívós és minduntalan megújuló támadások közepette a törökök arra is kísérletet tettek, hogy a Karesuk szorosát ismét visszahódítsák, a melyet az oroszok nemrégiben megszállottak. Ez a kísérletük azonban maghiúsult.

Nem hivatalos jelentések bevallják, hogy a törökök a legcsodálatosabb hősiességgel harcolnak és hogy az oroszokkal szemben határozott előnyben vannak.

Perzsia a szent háboruban.

Milanó, november 17. Minthogy Oroszország vonakodik csapatait Perzsia semlegességéhez képest Perzsiából visszavonni, Perzsia hivatalosan megengedte, hogy a török csapatok Perzsia területén átvonulhassanak és hogy a kalifátus védelmére Perzsiában önkéntes csapatok alakuljanak.

Az afrikai muzulmánok.

Róma, november 17. Tangerből jelenik a Tribunának: Törökországnak az európai háboruba való beavatkozása itt mindenféle lelkesedést kelt.

Bengazi, november 17. November 6-án éjjel bennszülött felkelő csapatok, melyek ágyúkkal voltak felszerelve, megtámadták Sionti-ben levő helyőrségünket. A lázadókat visszűztük. Sok halottat és sebesültet hagytak hátra.

Sirakuza, november 17. Az egyiptomi muzulmánláadás egyik következménye, hogy Mahamed Ali herceget, a fölkelők egyik vezérét, akit az egyiptomi nép különösen kedvel, tegnap éjjel, kairói lakásán angolok rohanták meg, hajóra vitték és Cyprusba szállították. Az egyiptomi mohamedánok közt egyre nő az elkeseredés.

Japánok Egyiptomban?

Róma, november 17. A Corriera della Sera jelenti: A szövetségesek körében ismételt felmerült az a terv, hogy Japánból csapatokat szállítsanak Orosz Lengyelországba és Egyiptomba. Mivel Csingtaunál november 5-én 40.000 főnyi japán csapat szabadult fel, ezt a sereget próbaképpen Egyiptomba küldték.

Az olasz lap hozzáteszi, hogy ezt a hirt Olaszországban nem nagy rokonszenvvel fogadják.

A macsói terület kormányzása.

(Bosnyák vasutak. — Páncélvonatok. — Fülöpp kormányzó a szerbekhez.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, november 17.

A megszállott szerb területen gyors tempóban halad berendezésünk. Ami erre vonatkozóan a sajtóban eddig megjelent, még csak találgatás volt.

Eddig mindössze egyetlen idevágó intézkedés történt: hadvezetőségünk a szabács—loznicai vasuti vonalat birtokba vette, helyreállította és üzembe helyezte. A szerbek ama törekvése, hogy a vasutat megrongálják, nagyrészt meghiúsult, mert gyors visszavonulásuk miatt nem volt elég idejük arra, hogy szándékukat végrehajtsák. Itt-ott ugyan kissé meglazította a töltést a rendkívül heves tüzelés, nagyobb kár azonban a közel negyven kilométeres vonalszakaszon nem esett. Épen maradtak a vasuti órházak és felszerelések nagy része is, több mozdony, teher- és személyszállító kocsis is birtokunkba került. A vasut kezelését, ámbár közvetlen összeköttetésbe a bosnyák vasuti hálózattal ezidő szerint nincsen a katonai parancsnokság, a bosnyák-hercegovinai vasutak igazgatóságára bízták. Ennek oka egyrészt az, hogy az egész bosnyák vasuti hálózat amugy is katonai kezelés alatt van, másrészt pedig a területi és terepviszonyokkal, a hasonló bosnyák hegyvidékeken begyakorlott bosnyák vasutasok könnyűszerrel birkózhatnak meg. Eddig nyolcvan bosnyák vasutast rendeltek ki Szerbiába. Természetes, hogy azért a közlekedés nem olyan biztonságos, mint valamilyen békés területen. Jól tudja ezt a hadvezetőség, amely — már csak a további hódításokra való tekintettel is — a szerajevói vasuti főműhelyben páncélos vonatokat építtetett.

Egy ilyen páncélos vonat felszerelésével öt nap alatt készültek el. A vonat páncélos mozdonyból, több páncélos kocsiából és szerkocsiból áll. A mozdonyt ellentálló acélpáncél takarja, melyből több jölzáródó ajtó teszi lehetővé a ki- és beszállást. A mozdonyvezető helye valóságos kis páncélos torony, a lőrésen át tekinthet ki a pályára. Szükség esetén még a lőrésüket is el lehet zárni s ugyanilyen Wertheim-szekrény biztonságuak a vasuti kocsik is. Eltorlaszolható nyílások, minden irányban lehetővé teszik a gépfegyver tüzelést, úgy, hogy ilyen páncélos vonat legalább is két kilométernyi sugaru teljes kört a golyók szüntelen záporával árasztathat el. A fékek kezelése természetesen belülről történik, minden kocsit a mozdonyval telefonvezeték köt össze. A kerület szöges acélsodrony-háló védelmezi, ugyanilyen védi a páncéllemezzel pillanat alatt elártható ablakokat is. A szerkocsi vízzel és szénrel látja el a mozdonyt.

E páncélvonatra, mely már egyizben fényesen megállta a tűzpróbát, nagy hivatás vár tovább a déli harcainkban s előrelátható, hogy a haditechnika e tökéletes remeke ezentúl is meg fog felelni várakozásainknak és reményeinknek.

A meghódított macsói terület első katonai kormányzója, Fülöpp Artur tábornok a következő kiáltványt intézte a Macsó-vidék lakosságához:

A cs. és kir. osztrák-magyar balkán hadi-erők főparancsnoksága a megszállott terület kormányzásával engem bizott meg. Szolgálatomat megkezdtem és székhelyemet Bogaticon elfoglaltam.

Elvárom a feltétlen engedelmességet. Aki így viselkedik, annak igazságos és jóindulatu elöljárója leszek, aki szíven fogja viselni a ti jóléteket és vagyonotok védelmét.

Aki ellenszegülni merészkednék, az ellen kéréshetetlen szigorral járok el.

A viszonyok rendezésére vonatkozóan parancsolom:

1. A községeknek minden egyes lakosa illetékes községi elöljáróságánál azonnal jelentkezni tartozik és a lakóhelyét a községi elöljáróság, vagy a katonai állomásparancsnokság írásbeli engedélye nélkül nem hagyhatja el.

2. Aki valamelyik községbe érkezik, tekintet nélkül arra, hogy már előbb ott lakott, vagy csak első ízben érkezett oda, az illetékes köz-

ségi hatóságnál haladéktalanul jelentkezni tartozik.

3. Minden községből 3—5 tuz jelölendő ki, akik felelőssé tétetnek, hogy az utak, vasutak, hidak, távirdek, telefon és más katonai berendezések elleni tulkapások, rongálások, vagy akadályozások nem fognak előfordulni. A fentemlített károkért ingó és ingatlan vagyonnal egyetemlegesen felelősek azon községek összes lakosai, amelyek területén ilyen károk előfordulnak.

4. Az osztrák-magyar pénz, — úgy papír, mint az érepenz, teljes értékkel bír és ezt a pénzt mindenki köteles elfogadni.

Egy dinár értéke 50 fillérben állapítottatik meg. Fülöpp, vezérőrnagy."

Vezérkarával elfogott orosz tábornok.

(Varsó katonai kormányzója német hadifogságba. — Krakónál lesz a döntő harc? — Orosz jelentés az északi hadiszinterről.)

Távirati tudósítás.

Bécs—Berlin, november 17.

BERLIN. A kutnoi győzelmes ütközetben a németek elfogták Varsó katonai kormányzóját, Korff tábornokot vezérkarával együtt.

A németek új harcvonala.

Pétervár, november 17. (Stockholmon át.)

A Dagblad közli a szentpétervári távirati iroda egy jelentését, a mely szerint óránként várják, hogy Krakó környékén megkezdődik a döntő nagy harc. A németek az egész orosz-német határ mentén futóárkokat ástak, a melyet drótsövénnyel és más legyőzhetetlen akadályokkal láttak el. Mind a mellett — mondja az orosz jelentés — nem a harcvonal mentén lesznek a döntő csaták, mert a németeknek a főterve az, hogy a döntést a Königsberg—Lötzen—Graudenz—Bromberg—Posen—Glogau—Breslau és Neisse vonalon provokálják ki.

Elismerés a monarchiának.

Berlin. A Berliner Tagblatt nagy elismeréssel ír a monarchia hűségese szövetséges magatartásáról. A monarchia sikerei dacára az egységes cselekvés kedvéért Krakóra támaszkodott és ezzel elhalasztotta északon a döntést, melyet Oroszországtól szövetségesei anynyira sürgetnek.

Krakó zárt város.

Krakó, november 17. Annak idején Krakót a hadvezetőség tudvalevőleg zárt városnak nyilvánította és ezért elrendelte, hogy a várost, illetve a várat a polgári lakosságnak november tizennegyedikéig el kell hagynia. Az itt koncentrált nagy csapatokban és magában az erős várban azonban oly bizalma volt a polgárságnak, hogy dacára a rendelet ismételt kihirdetésének, nagyon sokan a városban maradtak, úgy, hogy a várparancsnokság kénytelen volt a városban maradt polgárok között hirdetményt kibocsátani, hogy azok a polgárok, akik az ismételt rendelet ellenére is a városban maradtak, katonai esküvel a várba kísértetnek.

A várparancsnokság rendelete értelmében a városban a következő üzletek tarthatók nyitva: élelmiszer, gyarmatáru, husáru, péksütemény, cukor, tojás stb.-vel kereskedő üzletek. Azonkívül a gyógyszertárak és drogeriák. A vendéglők déli tizenkettőtől kettőig és esti héttől kilencig tarthatók nyitva, a kávéházak és cukrázdák reggel héttől kilencig és este öttől kilencig.

Az orosz főhadiszállás az újabb harcokról.

Pétervár, november 17. A főhadiszállás november 13-án reggel a következő hivatalos jelentést adta ki:

— Kelet-Poroszországban az akció kiszélesült a Stallupönen—Bruglianken vonalon és Soldau környékén. A Visztula mentén másodrangú fontosságú összecsapások voltak. Kulis és Gersava környékén, a hol az ellenséges előrsők megkísérelték az előnyomulást. — A Kárpátokban az osztrák-magyar hátvédő csapatokat a San felső folyásánál és a Sanok környékén elfoglalt pozícióikban megtámadtuk.

Przemysl blokádja, amelyet az osztrák-magyar és német offenzíva idejében megszakítottunk, ismét teljesen helyreállott.

A főhadiszállás ugyanaznap este ezeket jelentti:

— Kelet-Poroszországban Stallupönen táján folytatódna a csaták, amelyek a Mazuritavak keleti részeinek megszerzéséért folynak. Soldaunál a csata tovább folyik. Feltartóztatunk egy német támadást, amely Thorn felé irányult a Visztula mindkét partján Ruppen és Loslavek között. Megállapítottuk, hogy az ellenség itt vonta össze lycki csapatainak egy részét. Censtochova kerületében a németek fokozatosan a határ felé húzódnak megerősített állásaikba.

Galiciában a Dunajec ellen irányult offenzívánk nem talált ellenállásra. Krosnót bevettük.

Orosz fenyegetés Bulgária és Románia ellen.

Prága, november 17. A Prager Tagblatt-nak táviratozzák Konstantinápolyból: Itt az a hír, hogy Oroszország ultimátumot intézett Romániához és Bulgáriához, mert megtagadták az orosz csapatoknak és hadianyagoknak saját területükön való átszállítását.

A becsület, kötelesség és józan ész parancsolja, hogy jegyezzünk a nemzeti kölcsönből.

A Neuman bárók egy milliót jegyezték a hadikölcsönre.

(Az aláírások második napja. — Arad törvényhatósági bizottsága egy milliót szavazott meg.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 17.

A nagy nemzeti hadikölcsön aláírásának második napján két hatalmas jegyzéssel gyarapodott Aradon a nagy célra szánt összeg. Három egy-egy millió koronás jegyzés van már idáig Aradon: Arad városé, amelyet a mai közgyűlés szavazott meg egyhanguan és amelynek jegyzése rövid időn belül megtörténik, az Andrányi bárói családé, amelynek perfektuálása a városi árvaszék holnap ülése után megtörténik és a Neuman báróké, a kik a Neuman Testvérek cég részéről ma írták alá az Aradmegyei Takarékpénztárnál, hogy egy millió koronát jegyeznek a hadikölcsönből. Az ország egyik legnagyobb iparvállalatának tulajdonosai, akiknek hatalmas üzleti vállalkozása áttérjed a monarchia másik államába is, ahol nagy telepük van, az aradi jegyzésen kívül Bécsben is egy millió koronát jegyeznek az osztrák hadikölcsönre. Természetes, hogy ma, amikor régi félreértések eloszlásával együtt, összeforrvan harcol közös érdekekért, szabadságért és létért Ausztria és Magyarország: az osztrák hadikölcsön ugyanazt a célt szolgálja, mint a magyar: a hadsereg küzdő képességének anyagi alapját és a két millió, amit a Neuman bárók itt és ott adtak a két kölcsönre, ugyanarra a lelkes, szép, szükséges célra szolgál és egyaránt szól magyarnak, osztráknak a mi katonáinknak javára.

A hadikölcsön jegyzésének mai, második napján ezenkívül is hatalmas összeg gyűlt egybe az aradi pénztintézetekből. A tegnap megindult aláírásokat ma újak követték és jelentős összeggel szaporodott a hadikölcsön. A nagy nemzeti cél érdekében odaadó lelkesedéssel sietnek Arad polgárai, hogy vagyonukkal tegyenek szolgálatot a hazának. Igen sok pénztintézetnél számos nagyobb összegű előjegyzés van még, amely csak a legközelebbi napokban fog perfektuálódni és így napról-napra erősen növekszik majd az a milliókra rugó szám, amelyet Arad polgárai jegyezték a hadikölcsönre.

Az Aradi Első Takarékpénztárnál eddig összesen 640,000 korona jegyzés történt.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál, ahol ma a Neuman Testvérek cég egy millió koronát jegyzett, összesen már 1,200,000 koronát jegyezték, de még hatalmas összegek vannak előjegyzésben, amelyek már csak végleges perfektuálásra várnak.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál a mai nap folyamán 333,450 koronát jegyezték, javarészt a szabad kötvényekből. Ebben az összegben kevés a nagyobb jegyzés, többnyire közép- és kisebb tételekből állt elő. A jegyzés második napjának végéig összesen körülbelül 550,000 korona hadikölcsönt jegyeztek ennél az intézetnél.

A Polgári Takarékpénztárnál két nap alatt hetven tételben összesen 300,000 koronát jegyezték, itt is leginkább a szabad példányokból, mindössze 50—60,000 korona a zárt tétel.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál a mai nap folyamán 30 tételben 111,200 koronáért jegyezték szabad és 2 tételben 27,400 koronáért zárt kötvényeket, a tegnapi jegyzésekkel együtt összesen körülbelül 228,000 koronát jegyezték már itt.

A Victoria takarékpénztárnál a mai jegyzés összege 78,000, a tegnapival együtt körülbelül 110,000 K. Ebben az összegben sok zárt példányra való jegyzés szerepel.

Az Aradi Központi Takarékpénztárnál a tegnapi több ezer koronás jegyzésen kívül ma újabban 14,800 koronát jegyezték. Az Aradi Általános Takarékpénztárnál eddig összesen 43,600 koronát jegyezték, a Kereskedelmi Bankban két nap alatt 24,000 koronát, a Közgazdasági Bankban ugyancsak két nap alatt 46,000 korona jegyzés történt és itt is sok előjegyzés van még. Egy bécsi magyar ember, Kékényessy Imre sertésbizományos 4000 koronát jegyzet ma ennél a takaréknál.

Goldschmidt Sándor banküzletében is jegyezték már idáig körülbelül 15000 koronát, azonkívül jegyzések történtek az adóhivatalnál és a postatakarékpénztárban is.

Az eddigi jegyzések összege elérte Aradon a három millió kétszáz ezer koronát, azonban ebben természetesen a még nem perfektuált Andrányi-féle és Arad városi milliós jegyzések nincsenek benne. Ezekkel az öt milliót is eléri már az aradi jegyzés, pedig még igen sok nagy tételű aláírás van hátra.

Arad város törvényhatósági bizottsága ma Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott rendes közgyűlésében egyhangu határozattal kimondotta, hogy egy millió koronáért értékben jegyez hadi-kölcsön járadékot. Erre a célra a Weitzer János-alap 1.900,000 korona értékű koronajáradék papírját használja fel oly módon, hogy kétszázötvenezer koronáig lombardirozhat belőlük, a 750.000 korona értékű járadékot pedig a vásárolt hadikölcsön lombardirozása útján szerzik be.

Kerpel Izsó könyvkereskedő huszezer korona értékű hadikölcsön kötvényt jegyzett.

Az aradi rendőrség nyugdíjpótló egyesülete 28000 korona vagyonából 25000 koronáért hadikölcsönt jegyez.

Kalián Béla, Bácskay Béla dr. aradi orvos alkalmazottja kétezer koronát jegyzett a kölcsönből.

Az Első Aradi Betegsegélyző és Temetkezési Egylet tizezer korona hadi-kölcsön jegyzését határozta el.

Az Aradi Mérnök és Építész Egylet ma, 17-én esti 6 órakor választmányi ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a nemzeti kölcsönből 5000 korona névértékű nem zárt kötvényt jegyez.

A Kossuth asztaltársaság felhívást intézett tagjaihoz, hogy a hadi-kölcsön jegyzési szándékot közöljék Nagy Kálmán elnökkel. A jegyzés módjait és esütőitökön este fél 9 órakor ismertetik a rendes helyiségükben.

Naptárhirdetőkink

szives figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is díszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Vilmos császár gránátosai között.

(Katonai ünnepség a harctéren.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Berlin, november 17.

Egy brandenburgi gránátoszred őrmestere a következő tábori levélben számol be Vilmos császárnak az ezrednél tett látogatásáról:

— Megpróbálom visszaadni — írja — a nap két legfontosabb beszédjének szövegét, már amennyire egyszer hallva, emlékezetemben maradhatott. A császár ezt mondta:

— Elégtétel számomra, hogy díszben látom legvitézebb gránátos ezredeim egyikét ebben a háboruban, csak néhány kilométernyire a küzdő harcvonal mögött. Miként Nagy Frigyes egykor győzelemre vezette brandenburgi ezredeit és szemlét tartott felettük, úgy állok én ma Brandenburg markgráfja és Poroszország királyaként egyik legvitézebb gránátos ezredem előtt. Megőrizték atyáitok tradícióit és a dicsőségnek új lapjait fűzték ezredetek történetébe. Nagy és súlyos veszteségeitek voltak tisztakben és legénységben, mégis győzelmesen nyomultatok előre, ami további bizonyítéka vitézségeteknek. Legteljesebb elismerésemet fejezem ki ezért előttetek. Elvárom, hogy ebben a háboruban zászlóitok köré új babérokat fontok és remélem, hogy mindnyájatokat viszontlátom a háboru után.

Ekkor előlépett a parancsnokunk és megköszönte a császár szavait. A császár még ennyit mondott:

— Minden körülmények között meg fogjuk verni az ellenséget! Isten veletek gránátosok!

Négy órakor istentisztelet volt, a parancsnokunk utána megint beszédet mondott:

— Még egyszer istentiszteletre rendeltetek ma titeket ide, ahol szemtől-szembe láthattátok császártokat. Meg akarom mondani most ennek az okát. Ha a német embernek ünnepe van, istene elé járul. Már régóta akarok beszélni vitéz ezredemmel, de idáig nem volt lehetőség, mert az előnyömlésnél mindig elől voltatok, a visszavonulásnál mindig hátul voltatok. De lesznek még közöttetek egyesek, akik emlékeznek szeptember 11-iki szavaimra. Amikor S-nél azt mondtam, hogy nem fogom elfelejteni szolgálataitokat. Iderendeltetek benneteket, hogy megmondjam nektek, betartottam a szavam. Ófelségét részletesen tájékoztattam nehéz és győzelmes harcainokról. Ófelsége nem mulasztotta el, hogy személyesen szóljon ehhez az ezredhez.

Hogy ez mit jelent, azt nem kell nektek megmondanom. Csak keveseknek köztületek jut osztályrészül ilyen ünnepnap. Ti, fiatalabbak, akik csak most jöttetek ide, vegyetek példát vitéz bajtársaitokról és tegyetek úgy, mint ők. Mindjárt az elején Le T.-nél odaveszett a fele legvitézebb és legjobb társaitoknak, mindenestre több, mint a harmada. És még sem hátráltak, nem inogtak meg, hanem megverték a nagy tulsúlyban levő ellenséget. Ilyen katonákkal megverek minden ellenséget. Hurrával nem fejezhetem be a beszédemet, ezt már megtettük ma reggel és mi, németek nem csináljuk ezt kétszer egy nap. Bucsuzól ezért hát azt mondom nektek, amit annyiszor hallottam tőletek menet közben: Haltet aus, im Sturmgebraus! Isten veletek, gránátosok!

— Isten vele, excellenciás ur! — feleltük. Este hét óra felé megérkeztünk szállásunkra. Először aludhattam igazi ágyban és ezen a napon ugyancsak izlett a nyugalom, mert egy császárparádé hadipodgyással nem könnyű dolog. Holnap tovább vonulunk, hogy hová, nem tudjuk.

Az orosz jobbszárny veresége.

(Hindenburg katonai győzelme. — Támadásunk az orosz balszárny ellen. — A krakkói vonal.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Bécs, november 17.

Egy előkelő aktív katonatiszt a porosz-lengyel határon túl kivívott német győzelem és északi helyzetünk stratégiai jelentőségét a következőkben méltatja:

Az oroszok jobb szárnyát megverték a németek és benyomták déli irányba. Ez a lipnói és wrocławai győzelmek jelentősége és ez, valamint a mi operációinknak új fázisa mutatja, hogy a szövetséges haderők ismét offenzívában vannak és hogy a hadi szerencse az orosz tulerő ellenére is mellettünk van.

Néhány nap előtt kiadott hivatalos jelentésekből azt tudtuk, hogy hadseregeink a Wartha-Krakkó vonalon állottak. Az események azonban fellibbentették a fátyolt és most már látjuk, hogy a Visztula mindkét partján is vannak tetemes erőink és ezek már győzelmet is arattak. Ebből világosan kitűnik, hogy amikor visszavonultunk a Visztula-San vonalról, akkor egyúttal seregeink új csoportosítása is megtörtént. Az előbbeni csoportosítás alkalmával, amikor a Visztula mentén harcoltunk, Lyck és Novo-Georgievsk között hézagot hagytunk nyitva. Ez lehetővé tette, hogy az oroszok, akik főeregüket Varsó körül összpontosították, Sochazewnél a német balszárnyat bekerítéssel fenyegezzék és lassankint, óriási túlerőjükkel, az egész frontot visszanyomják. A szövetséges csapatok a tulerő elől lassan visszavonultak és újra csoportosultak, a minnek a lipnói és wrocławai győzelem volt az eredménye.

Az új csoportosulásnál ugyanis számoltunk azzal, hogy az oroszok Varsónál ismét nagy erővel állanak és a Visztula mindkét partján nyomulnak előre és ezért egyrészt Thornnál, másrészt Soldaunál tetemes erőket helyeztünk el, hogy a keletporoszországi és a Wartha menti haderők közti hézagot kitöltsék és az alkalmas pillanatban — védve és elrejtve lévén az orosz felderítés ellen — a Visztula mindkét partján előrenyomuló oroszokat feltartsa. Ez a terv teljesen sikerült. Az oroszok, mint mindig, úgy most is sokat tulajdonítottak időleges győzelmüknek és vakon, ugyyszólván ész nélkül, eredeti csoportosulásuknak megfelelően előretörték, nem gondolva arra, hogy a mi hadvezetőségünk a stratégia mestereiből áll, akik mindig számolnak a változott helyzettel és ennek megfelelően készítik terveiket és ehhez alkalmazkodik a cselekvésük.

A siker nem is váratott magára sokáig. Az orosz jobbszárnyat, amely átkarolni akart, átkarolták szövetséges csapataink és nemcsak ez történt vele, hanem teljesen be van horpasztva és a győzelmes seregek a Visztulán át most már délre kanyarodva veszélyeztetik a Wartha vonalra előrenyomuló oroszok jobb oldalát.

A mi vezérkarunk jelentéseiből pedig az tűnik ki, hogy Galiciában az orosz balszárnyat támadjuk és rövidesen ezt a szárnyat is bekerítjük, behorpasztjuk, míg a Warthanál és Krakkónál a mi frontunk sziklaszilárdan állja az orosz támadást mindaddig, míg a két orosz szárny átkarolása érezhetővé nem válik és az oroszokat második visszavonulásra nem kényszeríti.

Semmi sem jellemzi jobban az oroszoknak a Wartha vonal és Galicia ellen intézett offenzívájára stratégiai helytelenségét és oktalanságát mint az, hogy Keletporoszországban, tehát az orosz erő hátában, egy győzelmes német sereg visszaveri az orosz támadást és az oroszoknak meg kell elégedniük azzal, miután minden átkarolási kísérletük kudarcot vallott, hogy védekezzenek, mert a keletporoszországi hadsereg, amely Stallupönennél ismét visszavert egy orosz támadást, egy szép napon szintén hátba támadhatja az oroszokat.

Az orosz jobbszárny tehát meg van verve. A front déli részén a harcok megkezdődtek és folynak, bizalommal tekinthetünk a nagy harcok vége elé, amely bizonyára az orosz balszárny vereségével és egyúttal az oroszok nagy visszavonulásával fog véget érni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: Jönnek a németek — B.
Csütörtök: Ember tragédiája (új betanulással). — C.
Péntek: Ikek a táborba, új operett itt először. — A.
Szombat: Ikek a táborba. — B.

* A színtársulat támogatása. Az aradi színtársulat azt kérte a törvényhatóságtól, hogy tekintettel a közönség közönyösre, vegye ő pártfogásába a társulatot és segítsen rajta az által, hogy magára vállalja a fűtés, világítás és a rendőri, valamint a tűzoltói szolgálat díját. A tanács javaslatára a törvényhatóság ma tartott közgyűlésén ez év végéig vállalta a terheket.

* Az ember tragédiája, Madaoh Imre halhatatlan nagy műve holnap, csütörtökön kerül színre új betanulással és új kiállításal, Erkel Ferenc klasszikus zenekíséretével. A darab 3 fő szerepét, Ádámot Kiss Miklós, Évát Kápolnai, Lucifert Delli játsszák és játszik az egész társulat. — Ikek a táborban a berlini és bécsi színházak egy év óta állandóan ezt a kiváló zenéjű, kedves operettet játsszák. Ez az első eset, hogy vidéken, a budapesti színházat megelőzve kerül újdonság színre. Az operett, a melyből nap-nap mellett folynak a próbák, pénteken kerül először színre.

* Az arany skarabeusz bemutatója az Apollóban. Az Apolló-színház Az arany skarabeusz című dzsungel-dráma bemutatóját, amely a multkor vasuti zavarok miatt elmaradt, péntekre tűzte ki. Tekintettel az előre látható nagy érdeklődésre, páholyelőjegyzéseket már holnap-tól kezdve elfogad a pénztár.

* Amerikai detektívdráma az Apollóban. Feszült ideigeknek legjobban megfelelnek azok az érdekesítő detektívdrámák, amelyek a nézőtér kíváncsiságát a végsőhig felkorbácsolják. Az Apolló-színház szerdai új műsorán mutat be egy ilyen idegizgatóan érdekes amerikai detektívdrámát, melynek címe: Sackton Bleck. Nem ismeretlen ez a név a mozibajáró publikum előtt. Amerika legzenésibb detektívje viseli, akinek legujabb izgalmas kalandjait mutatja be a drámai film. A szerdai új műsorán egészen új háborus aktuálisok kerülnek vetítésre. Az új harctéri felvételek a különböző csaták érdekeségeit s történelmi eseményeit örökítik meg. Még egy munkásdráma s több pompás vígjáték szerepel az új műsoron.

* A titokzatos Zeppelin. Németország híres Zeppelinje körül játszódik le az Uránia színház mai slágere. Talán aktuálisabb tárgyat nem is választhatott volna kutatva sem a színház igazgatósága most, amidőn minden szem a légi jármű felé fordul és egyesek áhitattal, mások félelemmel teli tekinteteket vetnek reá. A mai dráma egy kiváló detektívsláger, mely egy tárgyára, mint rendezésre nézve a detektív képek átlagán magasán kiemelkedik. — Még egy nagy dráma foglal helyet a műsorban, melynek tárgya a bányászok életéből van véve, kik a föld mélyében, elzárva a világtól, dohos levegőben élnek le nyomorult életüket és végzik a legnehezebb munkákat. — Vitascope karrikaturák újabb sorozata az Urániában. A világírű Vitascope gyár újabb karrikaturákat vetetett fel a háború egyes eseményeiről.

Az angolok footballoznak és nem mennek katonának.

(Panaszok a toborzás eredménytelenségéről. — A német invázió réme.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Berlin, november 17.

Mióta a yarmouthi kikötőbe hullott első német gránátok érzékelhetővé lettek az angolok számára a német invázió közeledő veszedelemét, azóta egyre növekszik az angolok féltelme és aggodalma. Sir Baden-Powell generális, akihez kérdést intéztek az invázió lehetőségéről, így ír a Daily Mail-be:

— Minden lehetőségekre el kell készülnünk, nemcsak a valószínűségekre. A háboruban váratlan dolgok történnek.

Az angol hírszerző szolgálat főnöke egy angoliai német betörést abszolút lehetségesnek tart. Ez nem a fantázia szüleménye — írja — amint azt sokan hinni szeretnék. Az ő véleménye szerint gyakorlatilag teljesen keresztülvihető, hogy Németország kilenc, vagy tíz erre alkalmas kikötőhelyen 90—100,000 emberrel hajózzon be, akiket rövid út után partraszállíthatna Angliában. Ilyen partraszállítási kísérletet előrelátólag a yorkshirei és nem a northolki vagy suffolki parton fognak szerinte a németek végrehajtani. Az angol hadügyminisztérium előtt ismeretes német haditerv szerint (???) a németek nem Londont fogják tekinteni az ország legfontosabb helyének, hanem inkább az ország szívében fekvő, sűrűn lakott ipari központokat. Az angol tábornok véleménye szerint Angliát — ez nem valószínű, csak lehetséges — nagy csata nélkül is le lehet győzni és megszállani. Hogy ezt a lehetséges veszedelemet elkerüljék, égető szükség van az ujoncozás kiterjesztésére. Fél milliónyi önkéntes sereget kell felállítani.

Ebből is nyilvánvaló, hogy az angolok nincsenek megelégedve a mostani toborzásokkal. A Timesben Kelly-Kenni tábornok nagyon energikusan száll síkra az általános védkötelezettség behozatala mellett.

Nem utolsó dolog az sem, hogy a zsoldosok pontatlan fizetésén, a sebesültek hátralekés bérén kívül még az olyannyire népszerű football játékosok is felelőssé teszik a toborzások kedvezőtlen eredményéért. A Times így ír:

— Csak ószinte megbotránkozással és aggodalommal lehet látni, hogy football-klubjaink milyen kitarlóan szolgálják ellenségeink érdekeit. Nincs mentség arra, hogy ezer és ezer fiatal athlétát visszatartanak a csatáfronttól, csak azért, hogy gaudiumára legyenek a tétlen nézők beláthatatlan tömegének, akik vagy maguk nem alkalmasak arra hogy, küzdjenek, vagy nem érdemlik meg, hogy érettségük mások küzdjenek. Nem elég, hogy a németek gunyolnak minket, amiért fizetnünk kell azokat, akik a házáért harcolnak? De milyen véleménynyel legyünk azokról, akik tiszteres öszszegyet ajánlanak fel nekik, hogy ettől a kötelezettségtől távolartsák? Minden klub, amely egy hivatásos játékost foglalkoztat, egy-egy katonai szolgálatra alkalmas rekrutát csábít arra, hogy ne jelentkezék sorozásra és minden néző, aki football mérkőzésre fizet belépődíjat, ugyanígy működik közre a németek győzelmében.

Másként így irnak a football-játékosokról: Lehetetlen az állítani, hogy a footballnak végét lehetne vetni, hiszen azt látjuk, hogy szenvedélyes ifjú football játékosaink még a háborúban is — ellenségeink ámulatára — egészen a tűzvonalig folytatják a játékot. De amíg a football-klubok magas díjakat fizetnek ifjainknak, hogy részt vegyenek a nagy attrakciókkal fűszerezett nyilvános football versenyeken, addig ifjú athlétáink legjobbjai azt gondolhatják, nincs is szükség hadköteles férfiakra. Mert ha tényleg olyan nagy volna a szükséglet, hogy lehetséges az, hogy olyan tiszteletré méltó angol férfiakból álló testület, mint a football klubok egyesületének komitéja, ezt figyelmen kívül hagyja.

Jegyezzünk hadikölcsönt!

Királyi kitüntetés balkáni haderők fővezérének

(Potiorek tábornagy első osztályu katonai érdemkeresztet kapott. — Szerbiai előrenyomulásunk. — Belgrád felé. — A szerbek kragujeváci védelmi vonala.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs, november 17.

A katonai Rendeleti Közlönyben ma a következő királyi kézirat jelent meg:

Kedves Potiorek tábornagy! Jól mérlegelt elhatározásainak céltudatos kivitelével sikerült áldozatkész, kitartó, hősies bátorságu csapataival a Drina partján döntő sikereket elérni, messzire behatolni az ellenség országába. Magas megelégedéssel tekintek kipróbált vezetésére bizott haderőmre. Legnagyobb hálával adok kifejezést teljes elismerésemnek, mikor a katonai hadiékítményekkel diszitett első osztályu katonai érdemkeresztet adományozom Önnek. Vajha Isten áldása kísérelje továbbra is dicsőségteljes útjában.

Bécs, november 18.

A déli seregek fővezérének adományozott kitüntetés egészen új.

Az uralkodó ugyanis elrendelte, hogy a katonai érdemkereszt újabb osztályt kapjon: első, második és harmadikat. Potiorek elsőnek kapta az első osztályt a hadiékítménnyel: zöld koszorúval. Ez a kitüntetés megelőzi a Lipót-rend nagykeresztjét is.

Frigyes főherceg generalisszimusz Potiorekhez.

Frigyes főherceg, gyalogsági tábornok, hadseregfelügyelő Potiorek tábornagyhoz, a balkáni haderők főparancsnokához a következő táviratot intézte:

Nagy örömmel szolgál, hogy Nagyméltóságodat abból az alkalomból, hogy az első osztályu katonai érdemkeresztet a hadi ékítménnyel megkapta, szívesen üdvözölhetem. E különös kitüntetésben nemcsak ama kiváló érdemek elismerését látom, a melyeket Nagyméltóságod, mint a balkán haderő kiváló parancsnoka megszerzett, hanem hön szeretett legfőbb hadurunk legkegyelmesebb megelégedésének jelét is a déli hadszíntéren működő derék csapataink eddigi működése felett, amely csapatoknak az a szerenese jutott, hogy csodálatraméltó szívósságuk és halálmegvetésük, valamint példás vitézségük és bátorságuk teljes sikerét láthatják oly sok súlyos óra után. Kérem Nagyméltóságodat, közölje az önnek alárendelt csapatokkal ebből az alkalomból szíves szerencsekívánataimat. Őszinte kívánataim kísérik nagyméltóságodat és a vitéz balkán haderőt távoli győzelmi útján. Frigyes főherceg, gyalogsági tábornok, hadsereg főparancsnok.

Csapatunk Valjevóban.

Budapest. (Hivatalos.) A déli főhadiszállásról jelentik: Déli hadszíntéren tegnap csapataink a Kolubaráig nyomultak előre és azon részben már át is keltek, bár az ellenség az összes hidakat lerombolta.

Valjevóban, a hová már egy magasabb parancsnokság is megérkezett, a nyugalmat és a rendet gyorsan helyreállítottuk. A város a szerb csapatoktól sokat szenvedett.

Egy kisebb lovassági különítmény tegnap 300 szerbet ejtett foglyul. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Budapest: A tizezer főnyi lakosságú Valjevóban bevonulásunk idején alig ötezer lélek volt. A városban nagy az inség, mert a katonaság és az elmenekült polgári lakosság minden élelmiszert magával vitt. Valjevo, mint megállapítást nyert, csak hevenyészett árkokkal és

földáncokkal volt megerősítve és így a szerbek további ellentállása hiábavaló lett volna.

Szerdán csapataink még husz kilométerre voltak a várostól, a további menetelés a megszállással együtt alig öt napot követelt meg.

Elfogott szerb katonák kijelentéseiből megállapítható, hogy gyors és erős offenzívánk nagyon meglepte a szerbeket, akik azzal állították magukat, hogy a téli fagy beköszöntésekor a Drinán, Száván, Dunán át egyszerűen be fognak rontani hazánkba. Hadvezetőségük is állandóan ezzel nyugtatta meg őket s most elkecseregetten látják, hogy ez a reményük is szétfoszlott.

Kragujevác felé.

BÉCS. A Neue Freie Presse haditudósítója jelenti: Tíz kilométernyire Valjevótól Kragujevác irányában újabb csata folyik.

Belgrád ellen mennek csapataink.

Budapest. A Szávaparttól állandóan folyik Belgrád bombázása. A zimonyi vasuti hidat utászaink helyrehozzák. Ágyutüz védelme alatt Szurosinnál erős fedezettel pontonhidon átkelünk. Csapataink Obrenovából a Száva mentén vonulnak Belgrádba.

A szerbek visszavonulása.

Szófia, november 17. Az „Utro“ niai tudósítója jelenti a szerb főhadiszállásról, hogy a hadvezetőség stratégiai okokból elrendelte a visszavonulást a valjevo—kragujeváci vonal mentén fekvő Takovóig.

Ez a visszavonulás, jelenti a szófiai lap tudósítója, azonban inkább menekülésszerű futásnak illik be. A katonák tömegesen szöknek el csapataiktól, amelyek a demoralizáció végső fokán állanak már.

Genf. Párisból jelentik: A szerbek visszavonulását elrendelte a fővezér. A szerb csapatok alkalmasabb terepen foglalnak el védekező állást.

Hős katonáink harca a szerbek ellen.

Zágráb. Egy szerbiai harcokban résztvevő katona elmondta a Crni Vich elfoglalását. Hét száz önkéntes jelentkezőből kiválogatott kétszáznyolcvan ember tíz perces szuronyrohammal foglalta el háromszázhetven szerbet elfogva a fontos magaslatot.

Petár király haldoklik.

Berlin. A Deutsche Tageszeitung Brailából jelenti: Petár király orvosa szerint halálán van. Elhunyt minden órában várható.

Menekülés Szerbiából.

Szófia. Ujbulgáriába rettenetes állapotban érkezett tizenöt ezer szerb menekült Valjevo környékéről.

Szófia, november 17. Tegnap Szerbiából 1700 orosz nemzetiségű szerbiai lakos érkezett Szófiába. Ezek most vissza akarnak térni Oroszországba, aminek magyarázata szófiai vélemény szerint az osztrák-magyar hadsereg hatalmas előrenyomulásában keresendő. Az oroszok Szófiában elmondották, hogy a niai pályaudvaron egy szerb hivatalnok átvette tőlük aranypénzben a Nistől Szófiába szolgáló vasuti jegy árát, de az illető megszökött, úgy, hogy ők csak huszonnégy óra múlva indulhattak tovább.

Varjassy Lajos polgármester a polgárság kötelességeiről.

(Bezárják a hatósági husszékot.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 17.

A háborus tél küszöbén bizonyára messzire elható hatása lesz annak a vitának, amely ma Arad város közgyűlési termében a hatósági husszék megszüntetése körül elhangzott. Súlyos idők súlyos kötelezettséget rónak a városra, de — és soha Varjassy Lajos polgármestert olyan határozottan nem láttuk, mint annak kijelentésénél — súlyos feladatok várnak az egyes polgárra is. Nagy hiba, hogy Arad közönsége mindenért lelkesedik és mindent gyorsan cserben hagy, különösen hűtlenségben találta őt ma a polgármester a városi intézményekkel szemben, amelyeket nem támogat, csak bírál.

Egy igen fontos szociális intézményt temetett el ma a törvényhatóság a tanács javaslata. Bezárják a hatósági husszékot. Az igaz, hogy a határozat azt mondja, hogy ideiglenesen és csak addig, míg a mészárosok indokoltanul nem emelik a hus árát. Bizunk a mészárosokban, hogy ezer indokot fognak felsorolni már holnap az emelésre, csak záruljon be az árszabályozó husszék ajtaja. Arad város közönsége nem állotta ki a próbát, szociális intézmények, úgy látszik, nem neki valók. Az mindegy, hogy miért nem. Lehet, hogy azoknak van igazuk, akik azt mondják, hogy a husszék rossz helyen van, eldugott helyre a közönség nem tudul, lehet, hogy a tanácsnak van igazsága, aki azt mondja, hogy a közönség az oka, mert nem pártolta, sőt a mozgósítás óta annyira csökkent a forgalom, hogy a hus megromlott és a város is mészárosostól vett húst, hogy az üzemet ideig-óráig még fenntartsa. A tény az, hogy a husszék, amely nem a mészárosok konkurrensé akart lenni, belebukott a mészárosok konkurrenciájába. Megbukott, mert a magyar középosztálynak hiteligenyeivel nem tudott számolni. A mészáros ad felírásra, könyvre húst, a város pedig nem ad. Ezért nem prosperált a hatósági mészárszék legidőképpen. A többi indoklás már emellett igazán nem számít, legfeljebb még a polgármester szavait lehet megismételni és a város tehetősebb közönségének, azt szemére kell lobbantani, hogy városi intézményt nem támogat.

A mészárszék megszüntetésével kapcsolatosan Múlek Lajos dr., aki ellenezte a tanács javaslatát, szóvá tette ismét a piaci és élelmiszerdrágaságot és azt sürgette, hogy a tanács a saját hatáskörében, az 1913. évi LXIII. t. c. ben biztosított jogánál fogva tegyen meg mindent a jogtalan és indokolatlan áremelkedés ellen, mert azt sem a háború, sem a viszonyok, hanem egyesek határt nem ismerő gazdasági

vágya szüli. Kérte a város vezetőit, hogy a hatósági husszékot a Szabadság-téren állítsák fel és más városok példájára gondoskodjanak olcsó élelmiszerről.

A husszék fenntartása mellett érvelt Hecht Arnold dr. is, aki ezenkívül arra mutatott rá, hogy épen a hadbavonultak családjai, a legszegényebb néposztály amelyet a járványok is tizedelnek, van ráutalva arra, hogy jól táplálkozzék. Azt indítványozta, hogy a begyűlt segélyekből a város támogassa a népkonyhákat, hogy azok a tél folyamán egészséges meleg étellel láthassanak el naponta legalább ezer embert. Ez hat hónap alatt legfeljebb 32 ezer koronát emésztene meg. Általános tetszéssel fogadta a közgyűlés az indítványt.

Miután Kertész Miksa dr. a husszék fenntartása és Glück Károly annak szaporítása mellett emelt szót, Zubor Andor tb. főjegyző, aki a husszék ügyét egy-éven át teljesen önzetlenül, a legnagyobb ambícióval és hálára kötelező lelkiismeretességgel kezelte, amiért a törvényhatóság ma elismerését is fejezte ki neki, hosszabb beszédben sorolta fel ama bizonyítékokat, amelyek a husszék megszüntetését indokoltá teszik. Elmondotta, hogy minden élelmiszerral próbálkozott, de egyet sem sikerült meghonosítania. A közönség indolenciájában látta minden bajnak az eredetét.

Végül a polgármester kérte a tanács javaslatának elfogadását és kijelentette, hogy Hecht dr. indítványával a legközelebbi tanács ülésen foglalkoznak.

— Arad város közönsége óriási áldozatokat hoz szociális intézményeiért és azok azért nem prosperálnak, mert sem a nagyközönség, de a törvényhatósági bizottság tagjai sem támogatják. Ha mindenki megtenné a kötelességét és nemcsak kritizálna, akkor sokminden másképp alakulna ebben a városban, jelentette ki a polgármester. A városatyák közül senkise nem reflektált ezekre a szavakra. Érezték az igazság erejét.

A közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát.

Miért lépett ki Jármay István a függetlenségi pártból. Budapestről jelentik: Egy újságközlemény nyomán híre járt, hogy Jármay István dr. függetlenségi képviselő azért lépett ki a 48-as és függetlenségi pártokból, mert nem helyesli pártja egy csoportja tervét, hogy a kormány román akciója ügyében interpellációra készül. Jármay István maga így nyilatkozott kilépéséről:

— Téves az a hír, hogy én pártfeleim tervezett akciójának hírére léptem ki a függetlenségi pártból. A tény az, hogy én a hadüzenet napján jelentettem be levélben a függetlenségi pártkör elnökségének a pártkörből való kilépési szándékomat és ezt a bejelentésemet most elintézték. Kilépésem egyetlen indoka: háboru idején nem létezhetik pártpolitika. És tény ebből kifolyólag az is, hogy a legnagyobb mértékben kárhordozatandónak vélem, hogy ha a jelen viszonyok között, a kormány és illetve a miniszterelnök akcióját a román nemzetiségi kérdésben az ellenzék a képviselőházban szönyegre hozná, avagy interpellációk alakjában megvitatás tárgyává tenné. En, aki alapból ismerője vagyok a romániai helyzetnek és a bukaresti politikai körök hangulatának, a magyar parlament harmonizálásának esetleges megzavarását a jelen pillanatban időszerűnek egyáltalán nem tartom.

Elesett és megsebesült tisztok. Az 59. veszteségi lista szerint a következő tisztok haltak hősi halált: Bauer Gyula tartalékos hadnagy 82. honvédegy. ezr. Horák Adolf őrnagy 64. gy. ezr. Kovács Lajos tartalékos zászlós 7. lovastüzérezr. Mohiló Viktor dr. ezredorvos 21. ágyusezer. Neumayer Károly tartalékos zászlós 18. gy. ezr. Pellegrini Lajos 25. honvédegy. ezr. Székely Sámuel hadnagy 29. vadászorosz. Theisz Frigyes zászlós 31. gy. ezr. Tomicz Franjő tartalékos kadedt 25. honvédegy. ezr. Walter Ede tartalékos hadnagy 92. gy. ezr.

H I R E K. LEGÜJABB

Japan csapatokat hoznak Európába.

Erkezett éjjel 3 órakor.
(Táviroda, cenzurálva.)

London. A The Fortnightly Revue bejelenti, hogy kétszázötvenezer japán katonát szállítanak a nyugati hadiszíntérre. A japánok a gitségül hívását Anglia presztizsének megmentése parancsolt. Beismerik, hogy komoly dolog Európai állam ellen keleti népet segítségül hívni, de Angliát a szükség kényszerítette erre.

Páris. Millerand hadügyminiszter elrendelte a kevésbé alkalmas egyének mielőbbi behívását katonai szolgálatra és a sorozás meggyorsítását, mert a kifáradt seregek fölváltására okvetlenül szükség van.

PARIS. Pichon volt külügyminiszter a Petit Journalban sajnálkozását fejezi ki amiatt, hogy szükséges volt japánokat belevonni az európai háboruba, de Franciaország létérdeke megkivánta ezt.

London. Az angol kormány azt tervezi, hogy ötszáz millió font hadikölcsönt vesz föl, mely két egyenlő részletben kerül kibocsátásra.

Berlin. Vilmos császár Hardeck Ferenc grófot a vaskereszt első osztályu jelvényével tüntette ki.

Bécs. Az osztrák hadikölcsönre ma a bécsi nagy bankoknál száz milliót meghaladó összeget jegyeztek.

BERLIN: Korif tábornok varsói katonai kormányzó elfogatásának részleteiről ezeket jelentik: A kormányzó szárnysegédével Kutná irányában autón utazott. Tarnownál német dragonyosokkal találkozott az orosz tábornok autója. Az autó menekülni próbált, de a dragonyosok utolérték és Korif tábornokot ellentállás nélkül ellopták.

Róma: Sonnino valamennyi nagykövetet sürgősen Rómába hívta.

Milanó: Itt új olasz napilap alakul. Címe: Italia. Alaptőkéjét, fél millió lírát francia tőkés adták össze.

Csernovic: Az általános táviróforgalmat ma újra megnyitották. Sadagorai menekültek rémitő dolgokat beszélnek el az oroszok kegyetlenkedéséről. Az oroszok sok zsidó családot lemészároltak, gyermekeleányokon erőszakot követtek el és a lakosság minden értékes holmiját, vagyonát számos szekéren magukkal vitték.

Konstantinápoly: Az afganisztáni emir proklamációjában fegyverbe szólítja az összes mohamedánokat. India határán élő törzsek az emirhez csatlakoztak.

Konstantinápoly: A perzsa hivatalos lap kifejti, hogy Perzsa ugyan a semlegesség mellett foglalt állást, de ha Oroszország újból megtámadja őket, akkor Törökországgal együtt fognak harcolni.

Karácsonyi ajándék a katonáknak.

(Felhívás Aradvármegye és Arad város közönségéhez.)

Arad, november 17.

Az Augusztá-alap jótékony egyesület elhatározta, hogy a Karácsony szent estéjén megemlékezik azokról a véreinkről is, akik odafelel a zordon Északra és lennt Délen is ezer veszély és nékülözés között harcban állanak az ellenséggel.

Az egyesület Augusztá-csomagokat hoz forgalomba, melyek szeretetteljes megemlékezéséppen Karácsony estéjére eljutnak minden katonához, hirtívókként arról, hogy az otthonmaradottak nem felejtkeztek meg róluk. Ezenképpen nyújt módot az alap arra, hogy puskaropogás és ágyudörgés közepette hős katonáink megünnepelhessék a Megváltó születését.

Kell, hogy ezen az estén minden magyar együtt érezzen. Az, aki otthon a családi tűzhely melegében töltheti el a szeretet ünnepét, gondoljon a harcban lévőkre. És hős katonáink is tudják és érezzék, hogy az itthonmaradottak nem felejtkeztek meg róluk, kell, hogy mind a katonának jusson e szeretet-adományból. E célból az Augusztá-alap jótékony egyesület országos gyűjtést indított.

Felkérem a vármegye és a város közönségét, hogy kiki tehetsége szerint adakozzék. Egy doboz ára 3 korona. Az adományok a vidéken a községi előljárási bizottságoknál és a járási főszolgabíráknál adhatók át, Arad városában pedig a Polgári jótékony négyesület, a Román négyesület, az Izraelita jótékony négyesület és a városi Vörös Kereszt Egyesület gyűjtőívén, valamint a polgármesteri hivatalban lehet adakozni.

Az idő rövidségére való tekintettel a szíves adományokat a legrövidebb idő alatt kérem beszolgáltatni.

Urbán Iván báró főispán

— A városi helyettes főszámvevői állás. Wieser Aladár megrendítő halálával megüresedett helyettes főszámvevői állás betöltése iránt mutatkozik élelnek érdeklődés a városházán és a törvényhatósági bizottság tagjai között is. Az állást a polgármester előterjesztésére a főispán kinevezés útján tölti be és így természetesen a reflektálók a városatyáknál nem járnak. Azonban mégis sokat foglalkoztatja őket is ez a kérdés, de ezuttal teljesen személytelenül és csupán egy rendkívül józan és feltétlenül helyeselhető elvi szempontból, amely a viszonyoknak és a tisztviselői állásról alkotott fogalomnak teljesen megfelel. A város tisztviselői karának kiegészítése, történeljék az választás, vagy kinevezés útján, csakugy megnyugtató, ha a pályázatban mindenki részt vehet, ha a pályázatra jogosultak attól el nem zártnak. Már pedig most háboru van és a törvényhatósági bizottság több előkelel tagja nyilatkozott úgy, hogy a haretéren vértüket a hazáért áldozókat a pályázattól elzárni nem szabad. Nagyvárad város példájára hivatkoznak. A legutóbbi közgyűlés úgy határozott, hogy a főjegyzői állást nem tölti be a törvényhatóság, mert több reflektáns a haretéren fegyverrel kezében rója le kötelességét a haza iránt. Nagyvárad eljárása korrekt, megfelel az igazságnak és megfelel annak a fogalomnak, amely a városi tisztviselőiről bennünk él. Azt hisszük, hogy a kinevezett, vagy megválasztott tisztviselő mindig a konkurrensok közt a legelső, a legjobb, tehát módot kell adni valamennyinek a pályázatra. A város érdekei nem szenvednek, ha az állás üres marad a háboru végéig, mert megboldogult Wieser Aladár sem jöhetett volna haza hivatalába, még ha elkeverte volna is a halál sújtó keze.

— Hősök temetője. A haretéren megsebesült és az aradi kórházban elhalt hős katonáink önfeláldozó hazafiságát és vitézségét óhajta megtisztelni Arad város közgyűlésének ma hozott határozata. Kimondotta a törvényhatóság, hogy úgy az alsó, mint a felső temetőbe díszsírhelyet juttat az Aradon elhunyt katonáknak, azok sírjait örök időnkig gondozza. A teljesen elkülönített temetkezési helynek Hősök temetője nevet adtak.

— Rösler Károly hősi halála. Megirtuk ma, hogy ifj. Rösler Károly az aradi növénytermelési kísérleti kirendeltség vezetője az északi harctéren hősi halált halt. Hírünk adatait meghatóan egészítik ki azok az egyszerű és mély fájdalommal teli sorok, amelyeket a hősi halált halt tartalékos tiszt hőselkü özvegye írt nekünk a következőképen: *Tekintetes Szerkesztőség! Férjem, ifj. Rösler Károly, az országos növénytermelési kísérleti állomás aradi kirendeltségének vezetője, tartalékos hadnagy a 26. gyalogezredben, az iwangorodi csatában hősi halált halt. Erőből kapitánya értesített. Egy erdőben voltak, onnan szakasza élén kirohant, ekkor tűzbe kerültek és szíven találta őt is a golyó, rögtön meghalt. Emberei kivitték a harctérről, de már eltemetni nem tudták, mert vissza kellett vonulniok. A legénység sirva hagyta ott a hadnagyát s a kapitány maga is csak röviden írt, mert ő is annyira sajnálta, hogy sirva tudatta a hírt. Nem szükséges részletezni azt, hogy milyen csapás ez a családra. Előterős fiatal ember, élete 34-ik évében. három gyermeke maradt árván, a legkisebbet atyja nem is látta. Már a harctéren volt szegény, mikor a kis fiu született. A nagy megpróbáltatásban csak az a tudat vigasztal, hogy magyar férfi legszebb halálával halt meg. Szülői, testvérei és igen kiterjedt rokonság gyászolja. Nem vagyunk aradi származásúak, rokonság csak kevés van itt. — özv. Röslerné.*

— Vöröskeresztes ápolónők felavatása a városházán. Ma tettek fogadalmat ünnepies formák között az Aradi Vörös Kereszt Egyesület második önkéntes ápolónői tanfolyamának hallgatói. Mintegy száz fehérkötényes önkéntes ápolónő gyűlt egybe a városháza tanácstermben, ahol szépszámu vendégközönség előtt délután négy órakor nyitotta meg a felavató közgyűlést Várárhelyi Janka elnök. Közvetlen meleg szavakkal fordult a második kurzus hallgatóihoz a beszédében annak a reményének adott kifejezést, hogy ezután is ép olyan önfeláldozással fognak dolgozni a hölgyek a magasztos cél érdekében, mint amennyi önzetlen, hazafias buzgalmat mutattak eddig is. Majd köszönetet mondott Zimmermann Károly dr., a közkórház igazgató-főorvosának, hogy időt, fáradságot nem kímélve, a kórház orvosi karának segítségével Ritűnben képzett ápolónőket nevelt az aradi Vörös Keresztnak. Zimmermann Károly dr. lendületes beszédben esetelte az önkéntes ápolónők előtt azt a magasztos célt, amelynek szolgálatába szegődtek, amikor munkásságukat felajánlották a Vörös Keresztnak. Bátran mondhatom — ugymond — hogy az országban a Vörös Kereszt egyesületek közül az aradi fiókegyesület fejt ki a letevékenyebb működést s büszkén merem állítani, hogy Arad nőtársadalma esodálatraméltó önfeláldozással és hazafiasággal végzi nemes feladatát. Itt minden asszony és leány, rang és felekezeti különbség nélkül töle telhetőleg azt a szent célt szolgálja, amelyért dicső szövetségünkkel, Németországgal felvettük a harcot ellenségeinkkel. Majd további kitartásra buzdította szép szavakkal az önkéntes ápolónőket az igazgató-főorvos. A Vörös Kereszt új önkéntes ápolónői ezután Várárhelyi Janka elnök kezébe letették a hivatalos fogadalmat s átvették az ápolónői diplomájukat s az egyesület hivatalos jelvényét. A második kurzus hallgatói Zimmermann Károly dr. igazgató-főorvosnak szánt ajándék megváltásaként nagyobb összeget adtak a Vörös Keresztnak.

— Halálozások. A régi Aradnak kedves, a táblabírói élet humorát viselő embere halt meg ma: Dániel László nyugalmazott vérmegeyi főpénztáros. Az esztendő, a melyeket a hivatalban töltött, nem tették szürke emberré és a hol megfordult, jó kedvet fakasztott öleteivel, a melyeket papírra is vezetett a nyilvánosság számára. Nyolcvanegy éves korában halt meg és holnap temetik el az Erzsébet-köri gyászszobából. Az Aradmegyei Takarékpénztár, a melynek felügyelő-bizottsági tagja volt, gyásza jeléül kitűzte a fekete lobogót.

Sulyos csapás érte Aster Róbert világsi malomtulajdonost. Ilonka nevű leánya hosszas szenvedés után husz éves korában meghalt. Tegnap temették el nagy részvét mellett.

Dr. Dózsa Lajosné, a nemrég elhunyt Dózsa Lajos dr. makói orvos özvegye Ma-

kón elhunyt. Halált nagy rokonság gyászolja. — Nagy Nándorné szül. Palinkás Erzsébet 39 éves korában Nagydiaszónodon elhunyt. Halált férje Nagy Sándor máv. málhász és rokonai gyászolják.

— Beteg és sebesült tisztok jelentkezése. Bármely csapatállományhoz tartozó tisztek és tisztjelöltek, katonai hivatalnokok és hivatalnokjelöltek, akik sebesülten, vagy betegen hazatértek a harctérről és jelenleg helyőrségi, vagy tartalékkórházakban, önkéntes ápolóhelyeken, polgári kórházakban, vagy magánápolásban és egyáltalán szabadságon tartózkodnak, esetleg mint lábadozók és könnyű betegek valamely pócesapattestnél szolgálatot teljesítenek, a hadügyminiszterium felhívására november 20. és 25. között naponta délelőtt 9 és 2 óra közötti időben kötelesek személyesen jelentkezni sürgős és fontos parancs átvételére tartózkodási helyük katonai állomása parancsnokságánál, illetve az ahhoz legközelebb levő katonai állomásparancsnokságnál. Olyan havidijasok és havidijasjelöltek, akik az állomásparancsnokságnál személyesen meg nem jelenhetnek, ezt a körülményt katonai orvosi bizonyítvánnyal igazolva megbizottjuk utján, vagy írásban tartoznak bejelenteni az állomásparancsnokságnak.

— Angolország a világháborúban egészen új és eddig rejtegetett oldaláról mutatkozott be. A diplomáciai eselszövéssek, amelyekkel Anglia sikeresen bonyolította a hátát a brit világhuralmat fenyegető Németország ellen, a fordulatok, amelyekkel az angol külpolitikát vezető előkelő lordok késleltetni igyekeztek a német fegyverkezést, amellyel a német ellen harcra hívták a japánokat is, azt érték el, hogy ma a német seregek sehoh sem harcolnak olyan elkeseredetten, olyan elszántan, mint ott, ahol angolokkal állnak szemközt. A flandriai síkságokon folytatott harcokban, ahol véresen nyomulnak előre a németek, talán Anglia eddig büszke hatalma van összeomlóban. Az életéért, nagyságáért vergődve küzdő szigetországról szól a Kölcsey Egyesület közönségéhez vasárnap délután öt órakor a kulturpalota nagytermében Kara Győző aradi főgimnáziumi tanár. Az első Kölcsey-zsur iránt máris rendkívül nagy az érdeklődés. A tagok zsúrjegyeiket szombatig a kulturpalota könyvtárában vehetik át.

— Hősi halál. Az északi harctérről érkezett most híre egy daltás fiatal, Aradon is ismert honvédhadnagy hősi halálának. Rimaszombati Szombathy Ferenc a tizedik honvédszázados 3. zászlóaljának husz éves ifju hadnagya esett el vívő harcban még augusztus 26-án a tomasovi ütközet tornawatkai rohamánál. Az ifju hadnagy augusztus elsőjén került ki a Ludovika akadémiáról, amikor a negyedéves növendéket hadnaggyá nevezte ki a király. A miskolci honvédezzreddel vonult az északi harctérré Szombathy hadnagy és három hétével utóbbi fiatal életét adta a hazáért. Hozzá tartozói hosszú ideig nem hallhattak hírt felőle, csak most érkezett meg a hivatalos híradás hősi haláláról. Zvolenszky József aradi huszárfőhadnagy felesége testvérét gyászolja az elesett fiatal tisztben, akin kívül még két Szombathy harcolt és esett el tiszti rangban a háborúban. A család férfitagjai kuszan vonultak hadba és küzdenek a királyért és hazáért.

— A Kölcsey Egyesület választmánya holnap, szerdán délután 5 órakor a kulturpalota olvasóterében ülést tart. Figyelemmel az előadandó tárgyak fontosságára, az elnökség ezúton is kéri a választmány tagjait, hogy az ülésen részt venni sziveskedjenek.

— Nyolcszáz kis gyermek ruhája. Ma fejezte be a Salacz-utcai hadsegélyző vároda négyheti működését, melynek eredménye 800 kis gyermek téli ruhával való ellátása volt. A vároda vezetősége ezúton mond köszönetet mindazoknak, kik ezen eredmény elérését úgy pénzbeli, mint egyéb adományokkal lehetővé tették, valamint azon hölgyeknek, kik a ruhák elkészítésénél fáradoztak.

— A Magyarországi Munkások Rökkant és Nyugdíjgyűlése aradi hat fiókja szerdán este nyolc órakor a Kánya-téle színházi vendéglőben tanácsulást tart, melyre a tagokat ezúton is meghívja az elnökség. Tárgy: A hadikölcsön jegyzése.

— Vár környékén teljesen különbejáratu, igen elegánsan butorozott szobát földszobával és legénykamrával azonnalra keresek. Ajánlatokat „Katonatiszt”-i alábbi címre a kiadása kérések.

A flandriai harcok sulyos sebesültjei között.

(Éjszakai autót-ut a harctéren.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 17.

A köpenhágai Politikai haditudósítója az Yser-melletti harcoknak megkapó leírását adja.

A Brüsszelből keltezett cikk a következő:

Még sötét éjszaka volt, amikor az intendáns ajtómon hevesen kopogtatott és így kiáltott:

— Fel, fel! A frontba! Yser-csatorna!

Kitámolyogtam a folyosóra, ahol a fiatal tisztek már osodálatos frissességben, bucsura készen álltak, övükbe tömve a pisztolytöltényeket.

— Különparancs! Gyorsan! — kiabáltak, kérdéseimre válaszolva. Kamaszival a kezemben, utánuk siettem az utcára, a hideg esőbe. Az intendáns már régen előresietett.

Sötét utcákon át felsiettünk a miniszteri épületbe, a Rue Royalba, ahol a német parancsnokság berendezte irodáit. Itten látszólag rettenetes zavar uralkodott: mindennemű autómobil ide-odarohant, mindenféle csapattestnek tisztséjei és legénységei ószoa-vissza szaladgáltak, parancsokat osztogattak, kiabáltak és suttogtak, ordítottak, füttökök, sipolások, autószirénák, trombiták diszharmonizáltak, miközben ez a hang mély zümmögése mindennek kísérőzenéjét alkotta.

Es mégis: minden a legbámulatosabb rendben történt. Minden szóznak, minden bangnak megvolt a maga jelentése. Kevés pere mulva üres volt a tér és az autók százai az országúton rohantak, a harci front felé.

Hogy tulajdonképen mi történt most itten, arról azokban a pillanatokban fogalmam sem volt. Elöl ültem a soffőrnél vagyis az őrmester lábainál, saját lábaimmal a hágesódeszkán. Micszen az intendáns szorított le ide és ő sugta nekem gyorsan: — „Hallgatni! Semmit sem kérdeznél!”

En megértettem, hogy ennek mi az értelme. Itt nem volt szó gyerekjátékról. Ő maga nagy kockázatot vállalt azzal, hogy elvitt engem. Elmulasztottam azt, hogy passzust szerezzek magamnak a nyugati frontra, nehozen is kaptam volna. Hazárdjáték volt. Nekem csak az lehetett volna a bajom, hogy vissza-küldenek: az intendánsnak azonban reugeteg baja lehetett volna ebből. Minél közelebb vagyunk a harctérhez, annál szigorubbak az utasítások és annál nagyobb a kémektől való félelem. Minden katonának az volt a parancsa, hogy minden civilszemélyt, aki ki szereiné kérdezni, feljelenítsen, vagy maga is letartóztasson.

Römesen rohantunk, nem is tudtam oligazodni. Egyszer fönt voltunk egy gáton, máskor lent a dűnákban, hogy összecsapott autók mögött az ár. A nagyszámu tréntömegek és tüzérségek, mindegyik megalkotta a maga országutját, egymással párhuzamosan, mert hiszen nem tudták volna egymást kikerülni. Az én autóm gyapjuszőnyegből szállított nagy hegyet. Arányilag könnyű teher volt és könnyen jártuk a nehéz terepét, melyben sok nehéz autó megakadt. Most láttam, hogy egy hatalmas trén tömkelegében utazom. De hová és minek?

Atkeltünk Audenarde-nál a Scheldén és egy másik folyón valami ideiglenes hidon, Courtrai és Harlebeke közt. Itten, Courtraitól északra, megállott a trén. Nagy tömege a kocsinak és a tábori-konyhák hatalmas sora, melyek lecsapott kéményeikkel úgy néztek ki, mint az ágyuk.

Az egyetlen civilszemély voltam, hát le-guggoltam az autóban, szerettem volna egész kicsiny lenni. Nyugat felé az ágyuk dörögtek, a puskák ropogtak, a gépfegyverek doboltak. Köröttem az eseményekről beszélgettek: a há napig tartó rettenetes küzdelmekről.

Most kijutottunk a nyílt terepre. Jobbra és balra tölem bömböltek az ágyuk. Lovasok száguldottak a nyílt terepen át. És ott, ott messzi kint harcolták meg a rettenetes csatát

Megállunk egy major előtt, melynek tetején vöröskereszt-zászló lengett és leadtuk szőnyegszállítványunkat. Szakadatlanul hosták a sebesülteket. — Hat napig egyetlenegy nehéz sebesültünk sem volt — mondották nekem és ma százat meg százat hoznak olyat, aki elvesztette karját meg lábát és gyógyíthatatlan sebet kapott.

De milyen különösen csendes volt itt minden! A harci tudósításokban sokszor azt olvassa az ember, hogy a levegő tele van a sebesültek és haldoklók jajgatásával. De ez nem igaz! Itt feküdtek ezek a rettenetesen megdöbbenített katonák, tarka összevisszaságban, őrszakállu férfiak és egészen fiatal fiúk, nyomorékká löve — és egyik sem jajgatott! Hát hogyan lehetséges ez? Ha az ember szöveget ver a falba és egy kicsit megsérti az ujját, az egész házat megtölti rémséges ordítással. De hogyha ugyanennek az embernek a csatában elvágják mindkét lábát, minden panasz nélkül beletörődik sorsába. Ez a háborúnak rejtélyes hipnózise, párosulva a bátorság és férfiaság legfenségesebb megnyilvánulásával!

— A panaszra és jajgatásra csak később kerül a sor, amikor a kórházba szállítják őket! — magyarázta nekem az egyik testvér. — A sebláz hozza magával és higgye el, ez rettenetes!

Mégis: e sok néma szenvedő között az az érzésem, mintha a jajgatások egy egész poklát hallanám. Térdeim reszketnek. Boldog vagyok, hogy megfordulhatok az autóval, melyet tele-taktak könnyű sebesültekkel!

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1914. évi november 18-án:

B) Bérlet.

B. Bérlet.

Jönnek a németek.

Vígjáték 3 felvonásban.

Kezdete este 1/2 8 órakor.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. ércokorsó gyára és temetésrendező vállalata.

Szamosujvárnémeti Daniel Kálmán, valamint özv. szamosujvárnémeti Daniel Béláné szül. bobdai Gyertyánffy Mária és gyermekei Maresa, Endre, Dezső, Ilona, Gábris férjezett Jakabffy Andorné, Kamilla és Péter, ugy Jakabffy Andor a maguk, mint az összes rokonság nevében mély fájdalommal tudatják a forrón szeretett testvér, sógor, nagybátyjuk és rokon

szamosujvárnémeti

Daniel László,

Aradmegye nyug. főpénztárnoka, 1848—49-iki honvéd,

1914. november 16-án este 7 órakor életének 83-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát.

A boldogult földi maradványai folyó hó 18-án d. u. 1/3 órakor fognak Aradon Erzsébet királyné-körut 20. számú házban a római kath. szertartás szerint beszenteltetni és a felső temetőben levő családi sírkertben örök nyugalomra helyezettetni.

Az engesztelő szent-mise áldozat folyó hó 28-án d. e. 10 órakor az aradi főt. minorita-atyák templomában lesz a Mindenhatóknak bemutatva.

Nyugodjék békében!

Arad, 1914. november hó 17-én. 41

Női felöltő

ujdonságok

és

szőrmeárak

nagy választékban
már megérkeztek

György

Menyhért

és Társa

áruházában

Arad, Indrassy-tér 8. sz.

A Minorita-templom bejáratával szemben.

1191

Szabott árak! Telefon 855

Az aradmegyei takarékpénztár igazgatósága és felügyelő bizottsága mély fájdalommal tudatja, hogy

Daniel László úr

az Aradmegyei takarékpénztár felügyelőbizottságának elnöke

folyó hó 16-án este 8 órakor jobblétre szenderült.

A megboldogult nagy szeretettel viseltetett intézetünk iránt, melynek kötelekében annak alapítása óta odaadással működött. 5625

Emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni!

Kitünően megvéd a

**MATTONI FÉLE
EIESSHÜBLER
SAVANYUVIZ**

A dugó átütése

sokféle infectious

bajtól; a pusztá

gránitcsiklából

fakad.

Több epidémiánál fényesen bevált.

9331

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

kettős fűtőkályhák

és kettős füstcsövekkel érhető el.

Megállapított ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan rak-táron vannak és igen olcsók. —

2. sz. (kis szobára) 6 korona.

3. sz. 8 korona. 6 sz. 20 korona

Egyedül

1191

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott

szilvattyú készítőnő

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.

A kettős „Patent” füstcső igen jó, mert kevés fával sok meleget ad. Mindenkinek ajánlhatom. Tisztelettel Dr. Steinitzer Pál.

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Arad sz. kir. város rendőri büntető bírósága.

1914. Eln. sz.

Hirdetmény.

Ó császári és apostoli királyi Felségének legfelsőbb kegyelme a katonai vagy népfelkelői tényleges szolgálatukat hiven teljesített egyénekre vonatkozó rendőri büntető bírósági kihágásokat illetőleg.

Ó császári és apostoli királyi Felsége a magyar honvédelmi földművelésügyi és kereskedelmiügyi miniszter urak nevében is a m. kir. belügyminiszter ur által tett előterjesztésre 1914. évi október hó 11-én kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy mindazon egyének ellen, akik a most folyó háboruban a közös véderőnél, a honvédségnél, vagy a népfelkelésnél szolgálati kötelezettségüket hiven teljesítették, az 1914. évi szeptember hó 20. napja előtt elkövetett s a közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntető bíróságok hatáskörébe tartozó kihágások miatt indított, vagy indítható rendőri büntető eljárás mellőzéséért; a jogerős ítélettel kiszabott és még végre nem hajtott büntetések pedig kegyelemből elengedni méltóztatott.

Nem terjed ki a kegyelem az oly események miatt indított vagy indítható rendőri büntető eljárásra, amelyben 1. a cselekmény éppen a hadi állapotra való tekintettel minősül kihágássá, 2. amelyben a cselekmény a hadviselés érdekelt sértő kihágást képez, ide számítva a véderőről szóló 1912. XXX. tc. 63., 64. és 78. §-ában meghatározott, valamint a népfelkelés némi csoportjainak jelentkezési kötelezettségéről szóló 1898. XXXVII. tc.-be ütköző kihágásokat is, kivéve, ha az illetők jelentkezési, állítási vagy törvényes szolgálati kötelezettségüknek 1914. évi szeptember hó 20-ig eleget tettek.

Az 1912. XXX. tc. 65. §-ában meghatározott kihágásokra vonatkozólag az 1914. évi július hó 27-én kihirdetett amnestia érintetlenül marad.

Arad, 1914. november hó 1-én.

Dr. Grunáz László, s. k.
rendőrkapitány, r. b. bíró.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

**háztartási
szükségletek fedezésére.**

Ajánljuk: Ajánljuk:

Arc-krémek	Fogpaszták
Jllatszerek	Fogkefék
Hölgyporok	Szájvizek
Kölni vizek	Szappanok
Fogporok	Hajvizek
Fog-krémek	Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és drogueria nagykereskedése

Aradon. Aradon.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban eszelekesznek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára **2 korona.**

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen“. Ara **2 korona.**

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör. 171

E-rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással **3 kor.**

Szörvestő-Depillor. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb, minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással **1 korona.**

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évében az Aradmegyei Közkórház számára.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözőkők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő, és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzödényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajsütő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikket.

Hirdetmény.

Ó cs. és apost. kir. Felsége legfelsőbb elhatározásával elrendelni méltóztatott, hogy f. évi október hó elsejével a vitézségi éremmel kitüntetett egyének következő havipótlékot kapjanak és pedig:

Az arany vitézségi érem után 80 korona.

Az első osztályu ezüst vitézségi érem után 15 korona.

A második osztályu ezüst vitézségi érem után 7 kor. 50 fill.

A vitézségi éremmel rendelkezők figyelmeztetnek, hogy a pótlék utalványozása iránti kérvényüket, mely az érem adományozási levéllel szerelendő fel és melyen a pontos lakcím is megjelölendő, a tartózkodási helyükhöz legközelebb eső cs. és kir. hadkiegészítő kerületi parancsnoksághoz, a honvédek pedig a m. kir. honvédkiegészítő parancsnoksághoz terjesszék be.

Arad, 1914. október hó 29.

A városi tanács.

Arad-hegyaljai h. é. mot. vasút.

Monetrend.

Aradról—Györök—Pankota felé:

4. sz. Szemv. reggel	5.30
6. sz. Szemv. reggel	7.40
8. sz. Szemv. d. e.	10.35
10. sz. Szemv. d. u.	12.40
12. sz. Szemv. d. u.	2.40
14. sz. Szemv. d. u.	5.00
16. sz. Szemv. este	6.30

Pankotáról—Györök—Arad felé

3. sz. Szemv. reggel	5.27
5. sz. Szemv. reggel	7.32
7. sz. Szemv. d. e.	10.30
9. sz. Szemv. d. u.	12.39
11. sz. Szemv. d. u.	2.42
13. sz. Szemv. d. u.	4.55

Györökről—Máriaradna felé:

102. sz. Szemv. reggel	4.50
104. sz. Szemv. reggel	6.35
106. sz. Szemv. reggel	8.45
108. sz. Szemv. d. e.	11.40
110. sz. Szemv. d. u.	1.50
112. sz. Szemv. d. u.	3.50
114. sz. Szemv. este	6.05

Máriaradnáról—Györök felé:

103. sz. Szemv. reggel	5.45
105. sz. Szemv. reggel	7.55
107. sz. Szemv. d. e.	10.50
109. sz. Szemv. d. u.	12.55
111. sz. Szemv. d. u.	2.55
113. sz. Szemv. d. u.	5.10
115. sz. Szemv. este	7.05

Védekezés a kolera ellen!

Hathatós bacillusölő és desinfiáló szer: istállók, szemétdombok és egyéb félreesső helyek részére. — Ara: 1 kgm 60 fillér.

Kapható:

Wajdits György „TURUL“ gyógyszer-tárában Arad (Karolina-u. és Ferenc-tér sarok.)

KNAPP SÁNDOR

kelelfestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosó Intézete, ARAD. Intézet: MAGYAR-UTCA 26. szám alatt. Felvételi üzlet: WEITZER- és KAZINCZY-UTCA sarkán. (A főpostával szemben.) Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölök.

Modern ruhafestés legújabb divatszinekre, mintá után. — Ruhatisztítás vegyileg, száraz úton. — Továbbá osipke- és szövet-függöny, szörme, szőnyeg, butor-szövet, kézimunkák, keztyűk stb. stb. tisztítása és festése. — Több évi külföldi gyakorlat. 4676

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
2. Jelige alatt.
3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.

A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.

A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

LEVELEZÉS.

„Béke”

válasz nélkül hétfőn nem mertem menni. Kérem írni. K. né. 5621

ALKALMAZÁST NYER.

Utazó

kerestetik azonnali belépésre fűszerkereskedés részére; pályázónak a román nyelvet is kell bírnia. Ajánlatok „Fűszernagykereskedés” jelige alatt a lap kiadóhivatalába intézendők. 5622

ALKALMAZÁST KERES.

Deutsche Wittwe

aus guter Familie, wünscht Stellung zu 1—2 grösseren Kinder, oder zu einen älteren Ehepartner. Briefe erbeten an Frau Olga Wellman Szászrégen, Dedrader u. 272. 5607

Intelligens

középkorú szorgalmas nő, ki jól főz és a gyermekeket szeretli, házvezetőnőnek vagy főzőnőnek ajánlkozik. Özv. Lergyel Mihalyné Nagysz-b-n, Auergasse 43. 5628

Urlicány

alkalmazást keres pénztárhoz üzletbe, vagy házikisasszonynak. Vidékre is meenne. Címe a kiadóban. 5604

LAKÁST KERESNEK.

1 vagy 2 butorozott szobát, berendezett konyhával (magánhasználatra) bérebe keresek. Ajánlatok a kiadóhivatalba „December 1.” jeligére kértnék. 5624

KIADÓ LAKÁS.

Modern 4 szobás urilakás, magános házban azonnal is kiadó. Wesselényi utca 51 sz. Tudakozódní: Perényi-u. 8 sz. alatt. 5611

3 szobás udvari

lakás, hozzátartozó mellékhelyiségekkel november 15-től, Bem-u. 1/a. kiadó. 5602

INGATLAN.

Eladó magánház,

melyre emelet, az egész épület alá pince húzható. Cím a kiadóhivatalban. 5669

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Erdélyi fajalmák

20 fillértől feljebb kaphatók Karolina-utca 1a., Ferenc-téri polgári iskola mellett. 5620

Költözők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 8.61

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Magyar királyi államvasutak

Menetrend.

Ervényes 1914. szeptember 10-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsvonat reggel	8:20
Személyvonat délelőtt	11:42
Személyvonat este	9:39
Személyvonat reggel	5:00

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsvonat délben	1:25
Személyvonat este	7:25
Személyvonat reggel	5:45
Személyvonat délben	12:30

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután	2:10
Személyvonat reggel	7:50
Személyvonat este	9:30
Személyvonat délben	1:35

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este	6:59
Személyvonat délután	3:31
Személyvonat reggel	5:57
Személyvonat este	9:03

Békéscsátáról Nagyváradra ind.:

Személyvonat reggel	6:49
Személyvonat délben	1:34
Személyvonat délután	5:56
Személyvonat reggel	4:35

Nagyváradról Békéscsábára ind.:

Személyvonat reggel	6:00
Személyvonat délelőtt	10:10
Személyvonat délután	4:40
Személyvonat este	7:52

Nagymennyiségű ujságmaculatura olcsón eladó.

A szépségápolás titka a használandó szépítő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona

Színés arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testzín, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatása.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátvás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirák minők a tüdővész, a merevgöres, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hozjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvjá. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyszertári gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.